

Jun. Pres

1 afschrift van 23 del. Oorlogsadv.
No. 1000. 96

L. Dec. '96

Onder tevens aanbieding van
de stukken mij te land gesteld
door h. L. op dien dag 1 October
afkomstig van den Com. der
Kon. in Friesland wroep ik
het onder volgende daarbij aan-
teekenen.

Het betreft hier een verslag van
een besloten. byeenkomst waaraan
daarom een minimum versprei-
ding behoort te worden gegeven.

Indien men met ons jacht aan
veiligheid in het land dergelijke
verslagen aan alle Com. de Kon.
en alle burgemeesters van de
provincie zenden zou sturen dan
betekent dit met ~~instaan~~ instaan instaan

AAN:

VAN:

DAT.

PAR.

AAN:

VAN:

DAT.

PAR.

Behalve dat de tegenwoordige
vermeent dat er bij in hem
wielden een "tek" is. De
wijzen der wijsheid zees de
der der presentiet der hooft-
zijde is het zijn.

Dit is dan ook de reden dat
we de aanvalke des deimen
verstaeking van een deucht
dat een minimum hebben ing-
koren, welke is overig met
het lijke van het deimen. Men
zou de en verlykaid.

Apprenten med en deucht
die een wijsheid als koning

in wijsheid provisie is it en
degeerdte maal had appreten
uit de lachale is in 7 letter

Dat de 5 hoofd van van de 7
uit de prootit steen of deere

De deucht en wijzen is
degeerdte in het feit dat de
speciale opdatigen die in
den steen in het deucht
bestaan onder de naam
in de lachale deucht. Als het
wanne klein deucht van
wanne uitgedraide kantijten
van deimen en het is dan ook
lijpigt te wille van de deucht
dat de deucht steen was
van de 5 potte deucht
De deucht deucht is deucht
b. dat in den deucht
kans of deucht van deucht en
de deucht dan deucht, de
dat van deucht deucht of de
deucht moet zij.
Het deucht van deucht in
deucht van de deucht van
deucht in deucht. Deucht

keeft ten deel de bekobbers
koopden van de afdelingen
die zich met Politie zaken
berij konden colledij in te
keltien opdat zij daara uit
de noodij consequenties
kunnen trekken.

Ik zou mij dan ook kunnen
vinstellen dat in een just
als het onderbarij M^r. hijliff,
na overley met West Crabbend
davis van dees Centralen Ver-
lijkerds Dienst, een uitkelsul
uit het verslag van de weekend
bijeenkomst te Appelscha aan
verschillende autoriteiten, zou
zoud zenden die te verant-
woordelij zij van de handba-
ring van ^{de} openbare rust en orde.

In 200 in uitkelsul zoud
geen herkomst van het beviel
kroegen onder vermeld, en
zouden 200 mijn moogt
namen in ^{uuten} ~~uuten~~ ^{uuten} onder
genoemd, terwijl de mede-
deeling 200 van die men te
under gerechtigd dat
de bewondijger niet bestad
de herkomst van het beviel
zouden verraden.

In verband met het post
scriptum door M^r. Linthorst
Houa toevoegd aan zij aan
U. P. gericht te zeyen van 27
sept. j. l. ben ik natuurgz een
gaarne bereid zees of 4 octode
de noodij in keltijger te
vethellen in dien U. P. zelfs
gewenscht oelt.

Stroff C. v. D.

UITTREK
UN
72306
72306
72306

27 September 1949.

Mijn Nico
1/13

NOTA - GEHEIM.

72306
VERTROUWELIJK
A s n

De HoogEd. Gestr. Heer J.G. CRABBENDAM,
Javastraat, 68.
's-GRAVENHAGE.

Bijl.: 1.

Hiermede moge ik U.H.E.G. berichten, dat ik -
ingevolge Uwe desbetreffende mondelinge opdracht - heden-
namiddag een onderaand van ruim een uur met de Heer Com-
missaris der Koningin in de provincie Noord-Brabant,
Prof. Dr. J. E. DE QUAY, te 's-Bosch heb gehad, ter bespre-
king van de inhoud van mijn rapport, betreffende Nico,
No: 492-Geheim, d.d. 17 September 1949, hetwelk U hierbij
teruggaand wederom gelieve aan te treffen.

Na Prof. Dr. De Quay eerst één en ander omtrent
de aanleiding tot het samenstellen van bijgaand rapport
te hebben medegedeeld, heb ik Z.H.E.G. van de inhoud lan-
ten kennis nemen.

Daarop deelde Z.H.E.G. mij het volgende mede:

Nu ruim twee jaar geleden werd Z.H.E.G. door
een der kapelaans te 's-Bosch ingelicht omtrent de per-
soon van Nico en diens familie en tevens aangaande de
moeilijke positie waarin deze - als gevolg van zijn lid-
maatschap van de C.P.N. - was komen te verkeren.

Bedoelde kapelaan verzocht hierbij de medewer-
king van Z.H.E.G. bij zijn pogingen om aan Nico's avon-
tuurlijke neigingen - vooral ter wille van diens familie -
een einde te stellen, welk doel de kapelaan meende te
kunnen bereiken, als Nico aan een hem passende vaste be-
trekking zou kunnen worden geholpen.

Z.H.E.G. verklaarde zich tot de gevraagde mede-
werking bereid en was aanvankelijk van plan om Nico in
een functie te plaatsen op een der afdelingen van de pro-
vinciale Griffie te 's-Bosch, doch bij nader inzien werd
dit, met het oog op diens politieke relaties, niet ge-
wenst geacht. Enige weken nadien wist Z.H.E.G. te bewerk-
stelligen dat Nico op het kantoor van de Brabantse Water-
leiding Maatschappij werd in dienst genomen.

Tevoren ontbood Z.H.E.G. Nico bij zich in het
kabinet, bij welke gelegenheid hem werd aangezegd, zich
nu voortaan buiten de politiek te houden en zich uitslui-
tend te beperken tot de aan die betrekking verbonden
werkzaamheden.

Dit

VERTROUWELIJK

na Nico
toe aan de
Wapen, Nico

Dit was het eerste contact, hetwelk Z.H.E.G. met Nico had.

Na enige tijd ontving Z.H.E.G. een verzoek van Nico tot het aan hem verlenen van een audiëntie, ter bespreking van een persoonlijke aangelegenheid.

Dit verzoek werd ingewilligd en bij die gelegenheid verzocht Nico aan Z.H.E.G. om in samenwerking te komen voor plaatsing in de betrekking van ambtenaar ter Gemeente-Secretarie te Vught, waarbij Z.H.E.G. hem weder terwille was en Nico dus na enige tijd in die functie te Vught overging.

Sedertdien vroeg Nico zo om de twee of drie maanden regelmatig een onderhoud aan met Z.H.E.G. ter bespreking van persoonlijke aangelegenheden, waarbij hij zich dan steeds zeer erkentelijk toonde voor de hem, door Z.H.E.G. verleende medewerking, bij het plaatsen in die betrekking te Vught.

Bij het hem verleende onderhoud, overhandigde Nico dan meermalen getypte rapporten aan Z.H.E.G., onder mededeling, dat deze daarin zeer zeker wel belang zou stellen.

Deze rapporten, vrijwel uitsluitend handelende over communistische activiteiten, schenen Z.H.E.G. inderdaad dikwijls zeer belangrijk toe.

Als leek kon Z.H.E.G. de waarde daarvan echter niet beoordelen en aangezien een Commissaris der Koningin er geen inlichtingendienst op na houdt, overwoog Z.H.E.G. deze door te zenden aan een instantie, die deze rapporten op enigerlei wijze zou kunnen benutten.

Als de meest daarvoor in aanmerking komende instantie, meende Z.H.E.G. de Heer Advocaat-Generaal, Mr. J. C. van der Minne, te 's-Bosch, te zien, om welke reden bedoelde rapporten van Nico dan ook aan dezen werden doorgezonden.

Na verloop van enige tijd, deelde Mr. van der Minne echter aan Z.H.E.G. mede, dat hij geen prijs stelde op de toezending van bedoelde rapporten, aangezien Z.H.E.G. A. deze geheel gelijklopende rapporten, uit andere bron reeds rechtstreeks ontving.

Zonder er verder bij stil te staan, uit welke bron Mr. van der Minne die rapporten kon ontvangen, vroeg Z.H.E.G. voortaan aan Nico, wanneer deze hem dergelijke rapporten overhandigde, of hij deze wenste terug te hebben, of wel dat ze - na kennisneming van de inhoud - vernietigd konden worden.

Een enkele maal is het gebeurd, dat Nico Z.H.E.G. mededeelde, dat ze vernietigd konden worden, maar meestal wenste hij ze terug te ontvangen.

Gedurende het laatste half jaar is Nico echter slechts tweemaal met een dergelijk rapport bij Z.H.E.G. aangekomen.

De

De laatste maal was dit, nu ongeveer drie weken geleden. Dit betrof toen een zeer uitvoerig rapport, bestaande uit een 6-of 7-tal getypte folio vellen stencilpapier en daarin kwam o.a. ook voor, de vermelding, dat van elk politie-korps twee man wordt opgeleid door de C.V.D. om achter communisten aan te jagen, zodat met zekerheid kan worden aangenomen, dat dit hetzelfde rapport was, als hetgeen Nico mij in de avond van 15 September j.l. ter inzage verstrekte.

Bij de overhandiging van bedoeld rapport - waarentrent hij verzocht dit na gemaakt gebruik te mogen terugontvangen - heeft Nico niets betreffende de herkomst daarvan aan Z.H.E.G. medegedeeld en evenmin omtrent de door Nico aan mij gedane verklaring, dat ook de Communist W. van den Heuvel te 's-Bosch, een exemplaar van dat rapport zou hebben ontvangen.

Z.H.E.G. heeft dat rapport slechts twee dagen in zijn bezit gehouden en daarna in een enveloppe - na daarop de volgende adresvermelding te hebben geschreven: "T.a.v. de Heer Raaymakers, ter overhandiging aan de Heer Schreurs", - gesloten, welke enveloppe goed werd dichtgeplakt.

Op de provinciale Griffie is n.l. sedert geruimen tijd werkzaam, de Heer Raaymakers, wonende te Vught, die uit de tijd der illegaliteit een zekere bekendheid heeft verworven en toen werd aangeduid met: "Fons Raaymakers", welke persoon een goede vriend van Nico is.

Bedoelde gesloten enveloppe, met vermelde adressering, liet Z.H.E.G. door een zijner Secretaressen, naar de Heer Raaymakers brengen in de provinciale Griffie, en sedertdien heeft hij van dat rapport, noch van Nico, iets naders gehoord of gezien.

In mijn tegenwoordigheid, liet Z.H.E.G. een onderzoek op de provinciale Griffie instellen naar de gang van zaken omtrent bedoelde enveloppe, waarbij de bewuste secretaresse verklaarde, zich zeer goed te herinneren, die enveloppe, ongeveer twee of drie weken geleden, op een voormiddag, in opdracht van Z.H.E.G. te hebben terhandgesteld aan de Heer Raaymakers.

Deze laatste verklaarde, bedoelde gesloten enveloppe twee à drie weken geleden van die secretaresse te hebben ontvangen en deze ongepend, diezelfde avond aan Schreurs te hebben overhandigd.

De Heer Raaymakers verklaarde nog, dat hem omtrent de inhoud van bedoelde enveloppe niets bekend was en daaromtrent van Schreurs ook niets te hebben vernomen.

Na de hieruit blijkende leugenachtigheid en verregaande onbetrouwbaarheid van Nico te hebben besproken, heb ik Z.H.E.G. de wel zeer dringende wenselijkheid doen kennen, dat Nico, hetzij door Z.H.E.G. zelf, of wel door de Burgemeester van Vught, eens ernstig onderhanden worde genomen en hem wordt verboden zich met dergelijke rapporten-fabricage bezig te houden, ter voorkoming van het verder in opspraak brengen van autoriteiten en overheids-instanties.

72386
VERTROUWELIJK

Z.H.E.G., die hiermede volkomen instemde, zegde mij toe, in die richting maatregelen te zullen overwegen.

x Mede werd d.z.bij Z.H.E.G.ter sprake gebracht, de na de bevrijding zich overal in den lande openbarende geneigdheid bij diverse vroegere illegaliteits-groeperingen, tot het zich toeleggen op het spelen van inlichtingen dienstje, met negering van de daarvoor van overheidswege ingestelde instanties.

In dit verband verzekerde Z.H.E.G.mij uitdrukkelijk, dat ter provinciale Griffie te 's-Bosch - althans met zijn mede-weten - aan een dergelijke liefhebberij niet wordt gedaan.

Volgens mededeling van Z.H.E.G.is deze sangelegenheid ook al eens door Mr.I.Eindhoven bij hem sangezeden, aan wie hij dezelfde verzekering heeft gegeven.

Ook thans verzocht Z.H.E.G.mij, dit nog eens aan Mr.Eindhoven mede te delen.

Het feit, dat de Heer W.van de Griendt ter provinciale Griffie is geplaatst ten behoeve van het uitoefenen van contrôle op de samenstelling en de ontwikkeling van het instituut "Steun Wettig Gezag", heeft in deze het standpunt van Z.H.E.G., n.l.dat het doen verrichten van werkzaamheden voor een inlichtingendienst, niet behoort tot de competentie van de Commissaris der Koningin, niet gewijzigd.

Het plaatsen van de Heer Van de Griendt in genoemde functie, is trouwens - volgens Z.H.E.G. - geschied na een gehouden bespreking, waaraan hebben deelgenomen: Mr.F.R.Mijnlieff, Mr.E.L.M.h. Baron Speyart van Woerden, Mr.J.C.van der Minne en de Gewest-commandant der Kijks-politie te 's-Bosch, de Heer Th.B.W.van de Vliervoet en Z.H.E.G.

Ofschoon Z.H.E.G.zich persoonlijk niet met een of andere inlichtingendienst bemoeit, is het hem bekend, dat de Heer Van de Griendt, wel op dit gebied voor een andere instantie dan die van Z.H.E.G.werkzaam is.

Voor welke instantie de Heer Van de Griendt die werkzaamheden verricht, is Z.H.E.G.niet met zekerheid bekend.Het feit echter, dat de Heer Van de Griendt een nauw contact onderhoudt met Mr.van der Minne, heeft bij Z.H.E.G.het vermoeden gewekt, dat eerstgenoemde zijn inlichtingen aan Mr.van der Minne doorgeeft.

Het komt Z.H.E.G.waarschijnlijk voor, dat de Heer Van de Griendt ook met Nico in verbinding staat en dat diens rapporten langs die weg bij Mr.van der Minne terechtkomen.

x Z.H.E.G.gaf mij als zijn oordeel te kennen, dat de Commissaris der Koningin toch wel met politieke aangelegenheden van min of meer ernstige aard - voor zover deze de betrokken provincie betreffen - op de hoogte dient te zijn.

In

VERTROUWELIJK

In dit verband verklaarde Z.H.E.G. het zeer op prijs te stellen, dat hem door mij mededeling was gedaan omtrent een te verwachten verhoogde activiteit van communistische zijde, o.a. te Tilburg en te Eindhoven, waar door de Rotterdammer, Nol. Weerts, scholings-cursussen worden georganiseerd.

Tenslotte gaf Z.H.E.G. te kennen, het prettig en nuttig te vinden, met mij te hebben kennisgemaakt en verzocht mij, den Heer Eindhoven zijn wens kenbaar te maken, dat deze hem zal doen inlichten omtrent aangelegenheden als de vorengenoemde, telkens wanneer daartoe enige aanleiding bestaat".-

W.-

UITTREKSEL	
Uit	: DD 1063
Ag. no.	:
Voor	: DD 1562

3 OCT 1949

70767

NR. 4304.

ONDERWERP: Bewaking vitale bedrijven.

ZWOLLE. 29 September 1949.

BIJLAGEN: één.

(GEHEIM.)

VERTROUWELIJK

In overleg met de Procureur-Generaal, Egd Directeur van Politie te Arnhem zond ik aan alle burgemeesters in mijn gewest de circulaire d.d. 17 Mei 1949, Kabinet, nr 3840, Geheim, waarvan U hierbij een exemplaar gelieve aan te treffen.

De antwoorden, die ik daarop van de burgemeesters ontving, gaven mij een beeld van de in de provincie aanwezige vitale bedrijven. Ik kreeg de indruk, dat de bescherming dezer bedrijven over het algemeen de aandacht heeft van de betrokken burgemeesters en de plaatselijke politieorganen en dat de bewaking in normale omstandigheden in de meeste gevallen aan het beleid van de burgemeesters kan worden overgelaten.

In tijden van onrust zal het noodzakelijk zijn, dat voor bepaalde bedrijven versterkte beschermingsmaatregelen worden getroffen. Deze verscherpte bewaking kan worden toevertrouwd aan de beroepspolitie, de reservepolitie en/of een speciale bedrijfsbewakingsdienst, al of niet onder de reservepolitie ressorterend. Het komt mij gewenst voor, dat de in tijden van onrust te treffen versterkte beschermingsmaatregelen reeds thans zoveel mogelijk worden voorbereid en dat aanstonds zoveel mogelijk vast staat, welke behoeften aan extra bewakingspersoneel in de verschillende gemeenten kunnen ontstaan en uit welke bronnen dit personeel kan worden gerecruteerd. Op dit punt verschaften de door mij van de burgemeesters ontvangen berichten nog geen volledige inlichtingen en ik stel mij voor, mijn onderzoek deswege voort te zetten.

Ik stel het op prijs, U van een en ander op de hoogte te stellen, nu ik kennis nam van artikel 2, eerste lid, sub C, van het K.B. van 8 Augustus 1949, nr 51, waaruit mij bleek, dat tot de taak van Uw dienst onder meer behoort, het bevorderen van veiligheidsmaatregelen in alle vitale en kwetsbare overheids- en particuliere instellingen en bedrijven.

Ik stel mij gaarne open voor Uw opmerkingen terzake en acht het gewenst, dat ook ten aanzien van de ondernavige kwestie een zo goed mogelijke samenwerking bestaat tussen Uw en mijn dienst.

De Commissaris der Koningin in
de provincie Overijssel,

A. A. N.

de Heer Directeur van de Binnenlandse Veiligheidsdienst,
Departement van Binnenlandse Zaken,
's-GR A V E N H A G E.

VERTROUWELIJK

140767
VERTROUWELIJK

GEHEIM.

NOELLE, 17 Mei 1949.

No. 3840.

Onderwerp: Bewaking vitale bedrijven.

In verband met een door mij ontvangen schrijven van de Procureur-Generaal, fungerend Directeur van Politie te Arnhem, heb ik de eer het volgende onder Uw aandacht te brengen.

Gezien de plaats gehad hebbende sabotage-daden bij grote bedrijven, moet het naar mijn mening noodzakelijk worden geacht, dat tijdig maatregelen worden getroffen ter beveiliging van de vitale bedrijven:

Hoewel de aard van de ter bescherming en beveiliging van deze bedrijven te nemen maatregelen van verschillende factoren afhankelijk zal kunnen zijn, kunnen deze naar mijn oordeel in het algemeen in twee groepen worden verdeeld, en wel in maatregelen te nemen in:

1. de tegenwoordige normale tijden;
2. tijden van oproerige bewegingen, van stoornis der openbare orde of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan.

In dit laatste geval zullen de te nemen maatregelen vanzelfsprekend uitvoeriger en strenger dienen te zijn dan in het eerste geval.

Niet alleen zal rekening dienen te worden gehouden met sabotage-daden van binnen uit, doch uiteraard ook met die van buiten af.

Het verdient aanbeveling, dat in het bijzonder aandacht wordt geschonken aan die delen van het bedrijfsleven, die speciaal voor een goede functionering van de industrie en voor de samenleving van groot belang zijn.

Als vitale bedrijven zijn naar mijn oordeel te beschouwen:

- a. de elektrische centrales en onderverdeeld-stations;
- b. de gasbedrijven;
- c. de watervoorzieningen (pompstations);

A A N

Heren Burgemeesters der gemeenten in
O V E R I J S S E L.

VERTROUWELIJK

- d. telefoon- en telegraafcentrales;
- e. belangrijke stationsemplacements;
- f. belangrijke opslagplaatsen, verbandhoudende met de voedselvoorziening en de industrieën van levensmiddelen;
- g. grote- in het bijzonder metaal- - industriebedrijven;
- h. belangrijke opslagplaatsen van aardolieproducten;
- i. - in tijden als onder 2 bedoeld-, de provinciale griffie en de gemeentehuizen.

Ofschoon er verschillende bedrijven zijn, die zelf een bewakingsdienst hebben ingesteld, acht ik het gewenst, dat in deze een politiebijstand-regeling wordt getroffen. De voorbereiding van de te treffen maatregelen dient zodanig te zijn, dat zij geen verontrusting bij het publiek teweeg kan brengen.

Ten aanzien van de eigen bewaking in de bedrijven dient vertrouwelijk te worden onderzocht of de daarmede belaste personen ook in politiek opzicht betrouwbaar zijn te achten.

Het zal in sommige gevallen aanbeveling verdienen de personen, met deze bewakingsdiensten belast, zo mogelijk onder te brengen bij de reserve-politie, waardoor wordt voorzien in een nauw contact met de plaatselijke politie-autoriteiten, en in een goede bewapening der betrokkenen, zodat een doeltreffender bewaking wordt bevorderd.

In verband met het vorenstaande zal ik gaarne omtrent het volgende door U worden ingelicht:

- A. welke vitale bedrijven zijn in Uw gemeente aanwezig?
 - B. in welke van die bedrijven is een eigen bewakingsdienst ingesteld?
 - C. zijn de bij die bewakingsdienst ingedeelde personen betrouwbaar te achten?
 - D. welke politionele maatregelen of politiebijstand-regelingen voor een betere beveiliging van de vitale bedrijven zijn naar Uw mening thans in Uw gemeente nodig o.g. welke maatregelen zijn in Uw gemeente reeds getroffen?
- Hierbij dient uiteraard onderscheid te worden gemaakt ten aanzien van de omstandigheden genoemd onder 1. en 2.

DE COMMISSARIS DER KONINGIN IN
DE PROVINCIE OVERIJSSSEL,

Aan 123/251

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

BERICHT OP SCHRIJVEN VAN

NR. 2277 AFD. Kabinet.

30 Augustus 1949

BETREFFENDE
werkzaamheid B.V.D.

's-GRAVENHAGE, 5 November 1949.

MEN GELIEVE BIJ HET ANTWOORD NAUWKEURIG
HET ONDERWERP, DE DAGTEKENING EN HET
NUMMER VAN DIT SCHRIJVEN TE VERMELDEN

1 bijl.

Ik moge Uw aandacht vragen voor bijgaand schrijven van de Commissaris der Koningin in Utrecht. Ik zou het op prijs stellen indien naar aanleiding hiervan een mondelinge bespreking met de Commissaris der Koningin kon plaats vinden, om mogelijk misverstand weg te nemen en hem in de gelegenheid te stellen nadere bezwaren tegen Uw dienst te belichten. Het lijkt mij van belang dat dit spoedig geschiedt.

DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

ie de Minister

indse Zaken

N H A G E.

brief bracht ik ter zigt met verzoek mij in te brengen of beschouwingen naar

26 Juli 1949 veroorzaakt.

Uw brief van 8 Augustus gedaan tot vrij aanzienlijk korps, weinig zakelijk, dat van een uitbreiding geen sprake kan

burgemeester bezwaarting nog meer van het politiedienst te ont-

een betere outillering van de lokale inlichtingdzakelijk moet worden het optreden van de te mijner kennis ko-

van Politie met wien met Uw nevensaange-

haalde brief, contact had, is van hetzelfde gevoelen.

In stede van een goede samenwerking van de op dit terrein werkzame organen, valt een onderlinge naijver waar te nemen, welke in menig geval afbreuk doet aan het goede verloop van de hangende onderzoeken.

Een inlichtingendienst, wil hij doeltreffend werken, behoort zeer beperkt in zijn personeelsbezetting te wezen, ook bij de plaatselijke politiekorpsen. Ik vraag mij dan ook in gemoede af, of de door U.E. beoogde uitbreidingen inderdaad wel nodig zijn. Men moet toch in de eerste plaats beschikken over vele goede contactpunten, die in elk speciaal geval ingeschakeld kunnen worden. Een dergelijke organisatie, welke naar verhouding stellig belangrijk minder kostbaar is en veel meer mogelijkheden insluit, krijgt haar beproefde waarden, indien de zeer beperkte maar uiterst kundige staf een goede coördinerende samenwerking betracht met de daarvoor in aanmerking komende organen.

Een instructie als naar mij werd gerapporteerd thans bij de C.V.D. zou gelden, dat men de Commissaris der Koningin geen in-

VERTROUWELIJK

AAN:

de Hoogedelgestrenge Heer Mr. L. Einthoven

Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst

Javastraat 68

's-GRAVENHAGE.

9841 - '49

AFSCHRIFT.

COMMISSARIS DER KONINGIN
IN UTRECHT

Utrecht, 30 Augustus 1949

~~ZEER GEHEIM~~

VERTROUWELIJK

4e afdeling

No. 2379. Kabinet.

Onderwerp:
Inlichtingendienst.

A a n

Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken

Bericht op brief van
13 Mei 1949, nr: 952,
afd.kabinet.

's-G R A V E N H A G E.

1 bijvoegsel.

De inhoud van Uw terzijde aangehaalde brief bracht ik ter kennis van de burgemeester der gemeente Utrecht met verzoek mij in kennis te stellen met eventuele opmerkingen of beschouwingen naar aanleiding daarvan.

Van het daarop ontvangen antwoord d.d. 26 Juli 1949 veroorloof ik mij U.E. hierbij afschrift te doen toekomen.

Dit antwoord, waarnaar ik korthedshalve moge verwijzen komt mij onder de gegeven omstandigheden, nu bij Uw brief van 8 Augustus 1949, Nr.1535, afd.kabinet voorstellen zijn gedaan tot vrij aanzienlijke inkrimping ook van het Utrechtse politiekorps, weinig zakelijk voor. Het is dunkt mij zonder meer duidelijk, dat van een uitbreiding met 6 man, gelijk de burgemeester voorstelt geen sprake kan zijn.

Evenzeer ligt het voor de hand dat de burgemeester bezwaarlijk bereid zal zijn, na de dreigende inkrimping nog meer van het overblijvende personeel aan andere takken van politiedienst te onttrekken.

Toch ben ik met U.E. van oordeel, dat een betere outillering en functionering van de centrale zowel als van de locale inlichtingendiensten in 's lands belang beslist noodzakelijk moet worden geacht. De staaltjes, welke met betrekking tot het optreden van de Centrale Veiligheidsdienst van tijd tot tijd te mijner kennis komen, vervullen mij inderdaad met zorg.

De Procureur-Generaal fgd. Directeur van Politie met wien ik over deze aangelegenheid, mede in verband met Uw nevensaangehaalde brief, contact had, is van hetzelfde gevoelen.

In stede van een goede samenwerking van de op dit terrein werkzame organen, valt een onderlinge naijver waar te nemen, welke in menig geval afbreuk doet aan het goede verloop van de hangende onderzoeken.

Een inlichtingendienst, wil hij doeltreffend werken, behoort zeer beperkt in zijn personeelsbezetting te wezen, ook bij de plaatselijke politiekorpsen. Ik vraag mij dan ook in gemoede af, of de door U.E. beoogde uitbreidingen inderdaad wel nodig zijn. Men moet toch in de eerste plaats beschikken over vele goede contactpunten, die in elk speciaal geval ingeschakeld kunnen worden. Een dergelijke organisatie, welke naar verhouding stellig belangrijk minder kostbaar is en veel meer mogelijkheden insluit, krijgt haar beproefde waarden, indien de zeer beperkte maar uiterst kundige staf een goede coördinerende samenwerking betracht met de daarvoor in aanmerking komende organen.

Een instructie als naar mij werd gerapporteerd thans bij de C.V.D. zou gelden, dat men de Commissaris der Koningin geen in-

VERTROUWELIJK

lichtingen behoort te verstrekken is daaraan zeker niet bevorderlijk.

In deze provincie heb ik het voorrecht, dat onder rechtstreekse bemoeiing van de Procureur-Generaal fgd. Directeur van Politie, op het terrein van de geheime inlichtingen werkzaam is een Rijksinspecteur le klasse der recherche, die mij van alles wat in het gewest omgaat op het terrein van de politieke rust en veiligheid in overleg met de P.G. voortdurend op de hoogte houdt. Indien van de zijde van de C.V.D. nader contact in samenwerking met de plaatselijke inlichtingendienst van Utrecht werd gezocht en bevorderd dan heb ik de overtuiging, dat aanzienlijk beter resultaat werd bereikt en dat voor het ogenblik uitbreiding van de inlichtingendienst der gemeente Utrecht niet nodig is.

De omstandigheid, dat juist dezer dagen de C.V.D. als Binnenlandse Veiligheidsdienst onder de bemoeiing van U.E. is gebracht is dunkt mij bijzonder geschikt om het vraagstuk van de inlichtingendienst in zijn geheel nader in overweging te nemen.

De arbeid van dit gewichtige Staatsapparaat zou er naar mijn gevoelen stellig mede gediend zijn, indien in de lijn van het binnenlands bestuur in nauw overleg met de P.C. in elk gewest door tussenkomst van de Commissaris der Koningin een samenwerking werd tot stand gebracht, waardoor alle op dit terrein arbeidende instantie's in onderlinge dienstbaarheid elkaar steunden in plaats van dwars zaten.

Ik veroorloof mij dan ook U.E. te raden, alvorens tot bepaalde stappen te komen, het vorenstaande ernstig te willen overwegen.

De Commissaris der Koningin
in de Provincie Utrecht,

w.g. Reinalda.

De Chef van het Kabinet
van de Commissaris der Koningin
in de Provincie Utrecht w.g. valsebaar.

VERTROUWELIJK

Afschrift van afschrift.

~~ZEER GEHEIM~~

GE MEENT EUTRE CHT

KABINET

Bericht op: brief van
20 Mei 1949, 4e afdeling,
Nr.1614 Kabinet.

Betreffende: inlichtingen-
dienst.

Aan

de Heer Commissaris der Koningin
in de provincie

U T R E C H T

Utrecht, 26 Juli 1949.

Naar aanleiding van Uw nevensvermelde brief heb ik de eer U mede te delen, dat ik met de Hoofdcommissaris van Politie overleg heb gepleegd over de wijze, waarop kan worden tegemoetgekomen aan het verlangen van de Minister van Binnenlandse Zaken, kenbaar gemaakt in een aan U gericht schrijven van 13 Mei 1949, nr. 952, afd. kabinet, om de inlichtingendienst der politiekorpsen te versterken.

Als resultaat van bedoeld overleg moge ik U mededelen, dat dezerzijds het grote belang van een krachtige inlichtingendienst volkomen wordt ingezien en de nodige medewerking zal worden verleend om daartoe te geraken. Het is echter volgens het oordeel van de Hoofdcommissaris van Politie niet mogelijk, dat de uitbreiding van deze inlichtingendienst met 8 man geschiedt met handhaving van de toegestane sterkte van het politiekorps van 500 man.

Hoewel wordt erkend, dat van een goed functionerende inlichtingendienst een zodanige preventieve werking kan uitgaan, dat onder moeilijke omstandigheden doeltreffend kan worden opgetreden, houdt dit nog niet in, dat ter bereiking van dit doel de andere afdelingen van de politiedienst kunnen worden verzwakt.

Rekening houdende met het aan de Minister uitgebracht advies door het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst, ben ik bereid de voorgestelde versterking van de inlichtingendienst met 8 man tot stand te brengen en daarvoor 2 man aan andere onderdelen te onttrekken. Hieruit volgt dan, dat de vastgestelde sterkte met 6 man moet worden verhoogd, waarvan de kosten m.i. voor Rijksberekening moeten komen. Immers, door de uitvoering van de werkzaamheden van de inlichtingendienst wordt veeleer het landsbelang dan het stadsbelang gediend.

Ik verzoek U deze mening aan de Minister van Binnenlandse Zaken te willen voorleggen en zo mogelijk Uw steun te willen verlenen om de kosten van de uitgebreide inlichtingendienst voor rekening van het Rijk te brengen. Ik ga bij het vorenstaande er tevens van uit, dat de aanzienlijke versterking van de inlichtingendienst van Rijkswegen nodig wordt geacht. De noodzaak dezer versterking onttrekt zich voorshands aan mijn beoordeling.

Tegen het voorstel van de Minister om de leden van het politie-personeel, die bij de inlichtingendienst werkzaam zijn, een jaarlijkse gratificatie ad f.300,- te verlenen, heb ik geen bezwaar, omdat ik van mening ben, dat op bescheiden wijze moet worden tegemoetgekomen aan de weinige aantrekkingskracht, welke dit politie-onderdeel in het algemeen op de leden van het personeel uitoefent.

Ik verzoek U een advies in bovengenoemde zin aan de Minister van Binnenlandse Zaken te willen uitbrengen en mij te zijner tijd de beslissing betreffende de toegestane sterkte te willen mededelen.

de Burgemeester van Utrecht,
get. C.J.A. de Ranitz.

Voor eensluidend afschrift
De Chef van het Kabinet
van de Commissaris der Koningin
in de Provincie Utrecht w.g. onleesbaar.

VERTROUWELIJK

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

64/3
's-Gravenhage, 11 November 1949
Javastraat 68

No.: *119* 73135
Bijl.: 2

UITGEBOKT

(ZEER GEHEIM.)

VERTROUWELIJK

Naar aanleiding van het desbetreffend telefonisch verzoek van de Heer Hoovers van Uw Bureau doe ik U hierbij de brief met bijlage dd. 30 Augustus j.l. van de Commissaris der Koningin te Utrecht, welke mij bij schrijven dd. 5 November 1949, No.2277, Afd.Kabinet, door Dr.Prinsen werd gezonden, wederom toekomen.

Het Hoofd van de Dienst,

A A N
de Weledelgestrengde Heer
E.W. van Mourik Broekman,
Hoofd van het Bureau Politie
van de Afd.O.O.en V. van het
Ministerie van Binnenlandse Zaken
te
's-GRAVENHAGE.

Mr.L.Einthoven

VERTROUWELIJK

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

No.: ~~147~~ 3909

UITGEBOEKT

1450
's-Gravenhage, 18 November 1949.
Javastraat 68.

STRIKT PERSOONLIJK

Zeer geachte Heer Roëll,

De Commissaris der Koningin in Utrecht rapporteerde aan de Minister van Binnenlandse Zaken, dat de B.V.D. zijn ambtenaren verboden zou hebben om de Commissarissen der Koningin inlichtingen te verstrekken van politieke aard. De Minister droeg mij op dit punt met de Heer Reinalda te bespreken, die mij mededeelde, dat de chef van zijn kabinet van U zou hebben vernomen, dat U in het bezit zou zijn van een instructie als door de Commissaris bedoeld.

Ik zal het bijzonder op prijs stellen dit stuk in afschrift van U te mogen ontvangen, aangezien een dergelijke instructie mij volkomen onbekend is. Het is te betreuren, dat U dit geval destijds niet ter sprake hebt gebracht toen de Heer Crabbendam en ik de Commissaris der Koningin in Noord-Holland bezochten teneinde hem, zoals in de vergadering van Commissarissen der Koningin in mijn bijzijn was afgesproken, inlichtingen te verstrekken van politieke aard. Wellicht zou bij die gelegenheid het misverstand terstond uit de wereld geholpen zijn.

Voor een spoedig antwoord houd ik mij ten eerste aanbevolen, aangezien de Minister over deze aangelegenheid wenst te worden ingelicht.

Inmiddels verblijf ik, na beleefde groeten,

Hoogachtend,

Uw dw.

A A N
de Hoogwelgeboren Heer
Jhr. Mr. J.W. Roëll
Chef Kabinet Commissaris der Koningin
in Noord-Holland
te
H A A R L E M.

UITGEBOKT

64/4
's-Gravenhage, 21 November 1949.
Javastraat 68.

STRIKT VERTROUWELIJK

Zeer geachte Heer Reinalda,

Ik was U nog enige opheldering verschuldigd over het bezoek, dat een mijner rechercheurs gebracht heeft bij Uw griffier Mr. Loggers.

Op 30 April en 2 Mei is betrokkene in verband met een spoedopdracht de gehele provincie Utrecht door geweest. Wij hadden het verzoek gekregen om inlichtingen te willen inwinnen naar een lid van de fam. Van Boetzelaer, die voor een uiterst belangrijke positie in aanmerking kwam. Gezien de "foute" Van Boetzelaers in de oorlog, wilde men op zeer korte termijn weten of, en zo ja, welke relaties er bestonden tussen degene die voor een benoeming zou worden voorgedragen en eventuele foute familieleden. Vandaar de vraag van de rechercheur naar de familie, die op Houdringhe woonachtig is.

De betrokken rechercheur ontkent pertinent, dat hij ooit met iemand gesproken heeft over de Heer Bosch van Rosenthal. Deze familie is ons door toevallige omstandigheden volkomen bekend, zodat elke vraag om informatie daarentrent zinloos zou zijn geweest. Op dit punt moet er dus een misverstand zijn geweest. Geen enkele rechercheur van de B.V.D. heeft ooit opdracht gekregen om iets omtrent de burgemeester van Rhenen te informeren.

Het feit, dat mijn rechercheur zich tot een relatie op het Provinciehuis in Utrecht wendde is, zoals ik U reeds uitlegde, volkomen natuurlijk, aangezien de rechercheur Mr. Loggers goed kende. Ik vermag ook niet in te zien, dat daarmee een fout gemaakt zou zijn. Indien hij zich tot een portier of bode gewend had, doch de Griffier van de Staten is toch een autoriteit, die men mag benaderen voor vertrouwelijke inlichtingen.

Mocht U mij in het geval Bosch van Rosenthal nog kunnen helpen om een spoor te vinden, dat zou kunnen leiden naar degene, die dan wel namens mijn dienst informaties zou hebben ingewonnen, dan houd ik mij daarvoor ten zeerste aanbevolen.

Inmiddels verblijfk ik, na beleefde groeten, met gevoelens van de meeste hoogachting,

Uw dw.

AAN
de Hoogedelgestrenge Heer M.A. Reinalda
Commissaris der Koningin
in de Provincie Utrecht,
Kromme Nieuwe Gracht 49,
UTRECHT.

Mr.L.Einthoven.

Aan Hoofd B.V.D.
van B IX.

Ik heb de eer U te doen toekomen een rapport van de
rechercheur P.A.Ritzert betreffende het geval " Reinalda ".

Dit onderzoek geschiedde op mijn last. Het betrof een
verzoek van Mej. G. Mevrouw Troostenburg de Bruyn was, naar
ik meen, secretaresse van de heer van Maasdijk in het Noord-
einde geworden. Zij was een geboren van Boetselaer. Familie-
leden van deze vrouw waren tijdens de bezetting fout ge-
weest. Mej. G. wilde gaarne weten hoe zij bedoelde vrouw
moest zien.

18-11-1949.

Betreft:

gemaakte dienstreizen en bezochte contacten, in verband met een opgedragen onderzoek.

In de namiddag van 29 April 1949, werd rapporteur een spoed-onderzoek opgedragen door de Inspecteur v. Dijk.

Dit onderzoek betrof de echtgenote van v. Troostenburg de Bruyn. Deze laatste zou op een der posten in het buitenland, tijdens de laatste oorlog Nederlands Gezant geweest zijn. Verondersteld werd, dat bedoelde dame te Wassenaar zou wonen. Nadere gegevens ontbraken.

Tijdens het onderzoek bleek dat de eigen naam van bedoelde dame, Baronesse van Boetselaer was.

Voor dit onderzoek zijn door rapporteur op Zaterdag 30 April en Maandag 2 Mei 1949, dienstreizen gemaakt per auto bestuurd door de chauffeur Drop.

In verband met dit onderzoek zijn door rapporteur bezoeken afgelegd bij contacten van de dienst te De Bilt, Soest, Baarn en Utrecht.

Verder werden bezocht de afd. Bevolking van de gemeenten: Wassenaar, Utrecht, Soest, De Bilt, Driebergen.

Ook werd in deze zaak gesproken met de Griffier van de Provinciale Staten te Utrecht, Mr. Ph. Loggers.

Mr. Loggers was destijds Gemeentesecretaris te Wassenaar en als zodanig rapporteur bekend. Met hem werd een vertrouwelijk gesprek gevoerd omtrent de familie van Boetselaer. Tijdens dit gesprek werd door Mr. Loggers ter completering van de inlichtingen een Hoofdambtenaar van de Prov. Griffie op zijn kamer ontboden. Deze ambtenaar was de Referendaris Kupers. Hem werd tevoren door Mr. Loggers, het strikt vertrouwelijke karakter van het gesprek medegedeeld.

De verkregen inlichtingen waren waardevol voor het onderzoek. Het gesprek vond plaats in een aangename, correcte sfeer.

Rapporteur verklaart nadrukkelijk, dat noch bij dit gesprek, noch bij de overige bezoeken, de naam Bosch Ridder van Rosenthal is genoemd.

Omtrent deze laatste naam is rapporteur nimmer een onderzoek opgedragen. Deze naam is door hem nimmer in enig verband genoemd.

'sGravenhage, 17 November 1949.

De rechercheur,

P.A. Hitzert.

M.

HAARLEM, 22 November 1949.

Acc / 74/187

Aan de heer L. Enthoven

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Javastraat 68

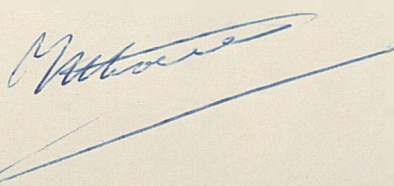
's-Gravenhage

Zeer geachte Heer Enthoven,

Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 18
November j.l. bericht ik U, dat ik mij niet ver-
antwoord acht daarop te antwoorden. Voor een
goede gang van zaken lijkt het mij juister, indien
U zich om inlichtingen tot de Commissaris der
Koningin in deze provincie wendt.

Met beleefde groeten,

Hoogachtend,

KAR 74/263

's-Gravenhage, 23 November 1949
Javastraat 68.

No.: 74263

24/07.

Bijl.: 2

UITGEBOEKT

STRIKT PERSOONLIJK.

Onder aanbieding van een afschrift van de correspondentie, welke tussen mij en de Chef van Uw Kabinet is gevoerd, en met verwijzing naar de inhoud daarvan moge ik U Hoogedelgestrenge verzoeken mij zo mogelijk wel in de gelegenheid te willen stellen op de vraag van de Minister van Binnenlandse Zaken te antwoorden.

De reden waarom ik mij tot de Heer Roëll heb gewend was gelegen in het feit, dat de Commissaris der Koningin in de Provincie Utrecht mij in het bijzijn van de Chef van zijn Kabinet mededeelde, dat de onderhavige kwestie van de instructie ter sprake was gekomen op een bijeenkomst van Kabinetschefs van de Commissarissen der Koningin.

Ik heb de Secretaris-Generaal van Binnenlandse Zaken medegedeeld, dat ik de Heer Roëll geschreven had naar aanleiding van mijn bezoek in Utrecht, en dat ik een antwoord wachtende was. Bijzonder zal ik het daarom op prijs stellen indien ik dit antwoord thans van U zou mogen ontvangen.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr. L. Einthoven

A A N

de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Noord-Holland,

te

H A A R L E M.

Acc/74757

HAARLEM, 28 November 1949

KABINET.

No. 1651

GEHEIM

VERTROUWELIJK

ONDERWERP:

Brief van 23 November 1949,
no.74263.

Ter beantwoording van Uw brief van 23 November j.l. heb ik de eer U het navolgende mede te delen.

In de eerste plaats moge ik Uw aandacht vestigen op enkele uittreksels uit de eerste les, welke aan de voor Uw dienst werkende ambtenaren van gemeentepolitie wordt gegeven en welke ik hieronder doe volgen.

"De huidige organisatie van de C.V.D. is geregeld bij Kon.Besluit van 9 April 1946.

"De artikelen 2 en 3 van dat besluit luiden:

"art.2.Deze dienst (C.V.D.) wint inlichtingen in in het binnenland omtrent:

"a. spionage, sabotage en voor de binnenlandse orde en veiligheid ongewenste propaganda;

"b. elk streven gericht op bestrijding van het wettig gezag met onwettige middelen, dan wel op aantasting van de grondslagen van een democratische regeringsvorm.

"art.3.Met uitsluiting van alle overheidsorganen, diensten en in overheidsdienst staande personen, heeft de dienst tot taak de inlichtingen, welke omtrent de in art.2 genoemde onderwerpen door andere organen en diensten van departementen van algemeen bestuur worden verkregen, te verzamelen en in onderling verband te brengen."

"Met uitsluiting van alle diensten, zoals die van P.G.'s, Comm. d.Koningin, enz., zoals die in het verleden hebben bestaan en thans ten dele nog wel bestaan, is of zal worden de C.V.D. de dienst, die alle van belang zijnde inlichtingen uit het gehele land verzamelt en op haar waarde beoordeelt."

Uit deze uittreksels volgt, dat de les in deze vorm gegeven werd vóór het tot stand komen van de nieuwe organisatie van Uw Dienst. Duidelijk wordt aldaar aan de personen die deze les ontvangen dus te kennen gegeven, dat slechts langs het Centrale Bureau van de Dienst het een Commissaris der Koningin mogelijk mag zijn op de hoogte te komen van de tot de zorg van Uw Dienst behorende feiten en omstandigheden, welke toch voor de uitoefening van diens functie van groot belang kunnen zijn.

De inhoud dezer passages heb ik vóór Uw aan mij gebracht bezoek

Aan
Mr.L.Eindhoven
Javastraat 68
's-GRAVENHAGE

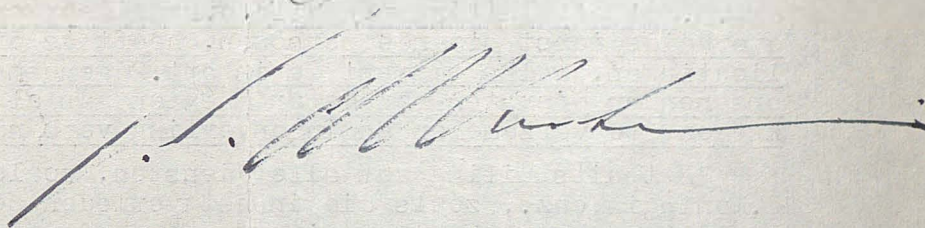
VERTROUWELIJK

door mijn Kabinetschef met Uw Dienst ten Burele Javastraat 68, 's-Gravenhage, doen bespreken. Door de waarnemer van de heer Crabbendam is daarbij erkend, dat inderdaad vaak het nodige contact ontbrak, doch hierbij is verzekerd, dat zulks in de toekomst zou verbeteren.

Merkwaardig is thans, dat het Koninklijk Besluit van 8 Augustus 1949, nr. 51, hetwelk thans de gehele materie regelt, de toentertijd nog slechts uit passages als bovenaangehaald blijkende werkwijze van Uw Dienst ook openlijk vastlegt en officieel iedere wetenschap van dit gedeelte van het terrein der O.O.en V. voor de Commissarissen der Koningin, ook voor zover zijn ambtsgebied betreft, anders dan via Uw Bureau onmogelijk wordt.

Aangezien ik mij bezorgd maakte aangaande de vraag of ik van bijzondere gebeurtenissen wel tijdig op de hoogte zou kunnen worden gesteld, is door mijn Kabinetschef contact opgenomen met de Kabinetschef van mijn Ambtgenoot in de provincie Utrecht, ten einde te onderzoeken hoe de toestand ten deze aldaar in de praktijk verliep. Ik wil hieraan toevoegen, dat ook onder de burgemeesters in deze provincie de klacht zeer algemeen is, dat men door deze werkwijze steeds in het onzekere verkeert over wat er binnen het territorium der betreffende gemeente ophanden is aan gebeurlijkheden, de openbare orde en veiligheid betreffende.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Noordholland,

64/5

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 7 December 1949.
Javastraat 68.

No.: 73135

Agl: 6.

STRIKT VERTROUWELIJK

Bij Uw brief van 5 November 1949, verzocht U Hoog-EdelGestrenge mij, onder toezending van een schrijven van de Commissaris der Koningin in Utrecht van 30 Augustus 1949, No. 2379 Kabinet, een mondelinge bespreking te hebben met de Heer Reinalda.

Zoals ik U reeds mededeelde, heeft deze bespreking plaats gehad op 16 November d.a.v. Aangezien uit dit gesprek een correspondentie is voortgevloeid met de Heer Reinalda, de Commissaris der Koningin in Noord-Holland en met diens kabinet-schef, kon ik U helaas niet eerder schriftelijk verslag uitbrengen over de aangelegenheid, bedoeld in bovenaangehaalde brief van de Commissaris der Koningin in Utrecht. Ik ben nog steeds een antwoord van de Heer Reinalda wachtende, doch wil thans mijn rapport aan U niet langer uitstellen.

Tijdens mijn onderhoud met de Heer Reinalda vroeg ik ZHEGestr. mij de staaltjes te willen mededelen bedoeld aan het slot van de 5e alinea van zijn meergenoemd schrijven.

Nadat de kabinet-schef, de Heer Engelberts, verschenen was, vernam ik het volgende. Enige tijd geleden zou een rechercheur van de B.V.D. met een auto naar Utrecht gekomen zijn en zich gewend hebben tot de griffier van de Prov. Staten, met de vraag of deze ook vertrouwelijke inlichtingen kon verstrekken over de familie van Boetzelaer in De Bildt en de burgermeester van Rhenen, de Heer Bosch van Rosenthal.

De Commissaris der Koningin had tegen dit bezoek 3 grieven:

- a) dat de rechercheur per auto kwam;
- b) dat hij zich tot de griffier wendde in plaats van tot hemzelf, de Commissaris, of zijn kabinet-schef;
- c) dat het volkomen zinloos was te informeren naar dergelijke personen als in dit geval geschied was.

Ik vroeg de Heer Reinalda wat er verder was omdat, gesteld al dat de drie grieven gerechtvaardigd zouden zijn, dit m.i. nog geenszins de passage "De staaltjes enz." zou rechtvaardigen. Er bleek echter verder niets te zijn.

Aan de HoogEdelGestrenge Heer
Dr. M.J. Prinsen,
Secretaris-Generaal van het
Ministerie van Binnenlandse Zaken
Binnenhof 19,
's-GRAVENHAGE.

Ik

-2-

Ik deelde de Commissaris mede, dat auto's alleen verstrekt werden in spoedgevallen of wanneer een rechercheur op een dag op veel verschillende plaatsen een bezoek moest brengen. Ook gebeurt het veel, dat een aantal rechercheurs, dat dezelfde richting op moet, per auto wordt vervoerd. Ik kende echter de details niet van dit speciale geval.

Ten aanzien van de grief vermeld sub b), lag de oplossing al zeer voor de hand; de betrokken rechercheur kwam oorspronkelijk uit Wassenaar en had aldaar zeer nauw contact gehad met de griffier voordat deze naar Utrecht was gegaan. Dit was dus voor deze rechercheur een bijzonder gemakkelijk entree, terwijl het mij wilde voorkomen, dat een eenvoudig rechercheur nimmer rechtstreeks bij een Commissaris der Koningin aan zou kloppen voor soortgelijke inlichtingen.

Ten aanzien van de 3e grief, kon ik alleen maar het vermoeden uitspreken, dat onze dienst een opdracht had gekregen om naar deze personen een onderzoek in te stellen. Ik kende de opdracht echter niet.

Het is wellicht wenselijk om eerst dit geval geheel af te handelen, alvorens over te gaan naar andere in de brief van de Commissaris der Koningin in Utrecht genoemde punten.

Bij mijn thuiskomst in Den Haag vernam ik het volgende: de dienst had een verzoek gekregen om met de grootste spoed inlichtingen in te winnen naar een dame uit de familie Van Boetzelaer, aangezien deze in aanmerking kwam voor een positie, die haar in een voortdurend en zeer nauw contact zou brengen met het Koninklijk Huis. Aangezien er gedurende de oorlog vele "foute" Van Boetzelaers geweest zijn, kwam het opdrachtgever raadzaam voor eerst eens een onderzoek te doen instellen.

Aangezien de rechercheur voor dit onderzoek in De Bildt, Soest, Baarn, Utrecht en Driebergen moest zijn zijn, werd een auto te zijner beschikking gesteld.

De rechercheur en de heer Mr. Loggers, de griffier, kenden elkaar goed uit Wassenaar en Mr. Loggers verzocht de Heer Kupers, referendaris ter Griffie, om bij het gesprek tegenwoordig te zijn, aangezien de heer Kupers reeds veel langer in Utrecht was en daarom de verhoudingen beter kende.

Over de burgemeester van Rhenen werd bij die gelegenheid niet gesproken en ik ben er niet achter kunnen komen, wie van mijn dienst ooit informatie ingewonnen heeft over de Heer Bosch van Rosenthal.

Op

-3-

Op mijn verzoek aan de Heer Reinalda van 21 November j.l. om mij terzake nader te willen inlichten, mocht ik tot op heden geen antwoord ontvangen.

Wanneer ik hierboven mededeelde, dat er behalve deze zo juist behandelde grieven niets anders was, is dit in zoverre onjuist, dat men mij ook nog het volgende verweet: de Commissaris der Koningin had inlichtingen nodig omtrent de politieke betrouwbaarheid van een ingezetene van de gemeente Houten. Daartoe riep de Heer Reinalda de hulp in van de Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht. Diens rapport schijnt niet juist geweest te zijn. Toen ik vol verbazing vroeg, wat de B.V.D. met dit geval te maken had, kreeg ik ten antwoord, dat de Utrechtse Inlichtingen Dienst toch ook voor de B.V.D. werkte! In stede dus van zich tot de Rijkspolitie te wenden had men de vraag gesteld aan de Gemeente Politie te Utrecht voor wie Houten een volkomen vreemd terrein was. Ik meen, dat het bepaald te ver gaat, dit onjuist rapport op rekening van de B.V.D. te plaatsen.

Voorts verzocht ik de Heer Reinalda of hij bereid was mij nadere mededelingen te verstrekken over de 9e alinea van zijn brief: "Een instructie enz.". De Heer Engelberts gaf naar aanleiding van mijn vraag ten antwoord, dat hij op een vergadering van Kabinetschefs van zijn collega te Haarlem vernomen had, dat er een dergelijke instructie bestond, die hij, Engelberts, zelf echter niet gezien had. Ik gaf mijn bevreemding hierover te kennen, aangezien ik uiteraard nimmer een dergelijke instructie had uitgevaardigd.

Mijn schriftelijk verzoek om inlichtingen aan de Heer Roell, de kabinetschef in Noord-Holland, had niet het gewenste resultaat, aangezien deze mij naar de Commissaris der Koningin verwees. Van de Heer De Vos van Steenwijk, tot wie ik mij vervolgens wendde, kreeg ik bij diens schrijven van 28 November antwoord. Uit dit antwoord blijkt, zoals ik reeds vermoedde, dat er een ernstig misverstand heerst.

De Regering is n.l. bij de tot stand koming van het K.B. van 9 April 1946, regelende de C.V.D., uitgegaan van de stelling, dat alle inlichtingen op een bepaald gebied door wie ook verzameld, op één punt in Nederland dienden samen te komen en dat dit ene punt de C.V.D. zou zijn, die, ten einde het naast elkaar werken te voorkomen, een monopolie zou krijgen voor het in onderling verband brengen van deze inlichtingen. Men wilde dus voorkomen, dat er meerdere naast elkaar staande centrales, zoals die van de P.G.'s of van de

Commissarissen

-4-

Commissarissen der Koningin of van Militaire instanties, zouden ontstaan. Slechts centralisatie van alle beschikbare inlichtingen zou de Regering in staat stellen zich een volledig beeld van de situatie te vormen.

Nu leidt de Heer De Vos van Steenwijk uit het art.3 van het K.B. van 9 April 1946:

"Met uitsluiting van alle overheidsorganen, diensten en in "overheidsdienst staande personen, heeft de dienst tot taak "de inlichtingen, welke omtrent de in art.2 genoemde onder- "werpen door andere organen en diensten van departementen "van algemeen bestuur worden verkregen, te verzamelen en in "onderling verband te brengen."

en uit het door de B.V.D. aan de Inl. Diensten der Gemeenten gegeven commentaar hierop:

"Met uitsluiting van alle diensten, zoals die van P.G.'s, "Comm. der Koningin, enz., zoals die in het verleden hebben "bestaan en thans ten dele nog wel bestaan, is of zal worden "de C.V.D. de dienst, die alle van belang zijnde inlich- "tingen uit het gehele land verzamelt en op haar waarde "beoordeelt."

af, dat de C.V.D. aan de Politie de opdracht zou hebben gegeven de Com. der Koningin geen inlichtingen te verstrekken. Niets is uiteraard minder waar dan dat.

Vanaf de allereerste dag, dat ik met dit werk begon, dus nog in de tijd van het B.N.V. in Juni 1945, heb ik mij op het standpunt gesteld -en de stukken kunnen dit uitwijzen- dat het inwinnen van inlichtingen omtrent extremistische stromingen, die de rust en de orde in gevaar zouden kunnen brengen, moest worden gedecentraliseerd, opdat de autoriteiten, die belast waren met de handhaving van de rust en de orde eerder dan wie ook elk gevaar, dat zou dreigen, zouden kunnen onderkennen. Het enige wat werd verlangd is, dat de verkregen inlichtingen zouden worden doorgegeven naar een landelijke centrale en niet ergens onderweg zouden blijven hangen. Het spreekt dus geheel van zelf, dat de lokale Politie autoriteiten elk gevaar voor rustverstoring terstond rapporteren aan de voor de orde handhaving verantwoordelijke autoriteiten, n.l. de Burgemeesters, die op hun beurt, indien zij daartoe aanleiding vinden, de Com. der Koningin inlichten.

Het art.3 van het K.B. van 1946 spreekt uitdrukkelijk van de verplichting van organen en diensten om te hunner kennis komende feiten door te geven aan de C.V.D. Een van deze organen is de Com. der Koningin, die dus verondersteld wordt inlichtingen te verkrijgen. Het is dus helemaal niet merkwaardig, dat het nieuwe K.B. van 1949 zich op precies hetzelfde standpunt stelt als dat van 1946, zulks tot grote verwondering van de Com. der Koningin in Noord-Holland.

Ik

-5-

Ik heb de Heer De Vos van Steenwijk over dit misverstand uitvoerig ingelicht en veroorloof mij om alle details, zowel ten aanzien van de gerezen moeilijkheden met de Heer Reinalda, als voor wat betreft het misverstand tussen de Com. der Koningin in Noord-Holland en de B.V.D. te verwijzen naar de in afschrift hierbij overgelegde correspondentie.

Tenslotte zij het mij vergund nog even terug te komen op het standpunt van de Com. der Koningin in de Provincie Utrecht ten aanzien van de Inl. Diensten der Gem. Politie. In afwijking van het oordeel van de Burgemeester van Utrecht was de Heer Reinalda van mening, dat een uitbreiding van de inl. dienst onnodig was, omdat elke rechercheur naast zijn werkzaamheden voor de criminele recherche ook maar politieke inlichtingen moest inwinnen. Ik hoop, dat ik er in geslaagd ben de Heer R. ervan te overtuigen, dat deze opvatting, waarin hij in Nederland geheel alleen staat, tot uitermate gevaarlijke consequenties zou leiden. Het werk van een rechercheur van de inl. dienst is zó zeer verschillend van dat van zijn collega bij de criminele recherche, dat de B.V.D. voortdurend de grootste moeite heeft, om de betrokkenen "om" te scholen. Het werk eist bovendien een dusdanige specialisatie in verband met het subtiele karakter van de taak, dat in heel Nederland iedere Politie-Chef vraagt om scholing en training van zijn personeel bij de Inl. Dienst.

Ten zeerste zou ik het op prijs stellen, indien na deze gedachtenwisseling met de Commissarissen der Koningin in Utrecht en Noord-Holland mijnerzijds, ook Uwerzijds aan beide gezagsdragers kenbaar gemaakt werd, dat geheel ten onrechte op de door hen aangevoerde gronden enige blaam op de B.V.D. is geworpen.

Het Hoofd van de Dienst

Mr. L. Einthoven.

64/6

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 7 December 1949.
Javastraat 68.

No.: 74757

UITGEOEKT

STRIKT VERTROUWELIJK

Naar aanleiding van Uw brief van 28 November 1949 No. 1651 Kabinet, heb ik de eer U Hoog Edel Gestrenge te berichten, dat ik dankbaar ben thans in de gelegenheid te zijn het misverstand, dat ik vermoedde, dat zou bestaan, op te helderen.

De Regering is n.l. bij de tot standkoming van het K.B. van 9 April 1946, regelende de C.V.D., uitgegaan van de stelling, dat alle inlichtingen op een bepaald gebied, door wie ook verzameld, op één punt in Nederland dienden samen te komen en dat dit ene punt de C.V.D. zou zijn, die, teneinde het naast elkaar werken te voorkomen, een monopolie zou krijgen voor het in onderling verband brengen van deze inlichtingen. Men wilde dus voorkomen, dat er meerdere naast elkaar staande centrales, zoals die van de P.G.'s of van de Commissarissen der Koningin of van Militaire instanties, zouden ontstaan. Slechts centralisatie van alle beschikbare inlichtingen zou de Regering in staat stellen zich een volledig beeld van de situatie te vormen.

Nu leidt U uit het art. 3 van het K.B. van 9 April 1946:

"Met uitsluiting van alle overheidsorganen, diensten en in overheidssdienst staande personen, heeft de dienst tot taak de inlichtingen, welke omtrent de in art. 2 genoemde onderwerpen door andere organen en diensten van departementen van algemeen bestuur worden verkregen, te verzamelen en in onderling verband te brengen."

en uit het door de B.V.D. aan de Inl. Diensten der Gemeenten gegeven commentaar hierop:

"Met uitsluiting van alle diensten, zoals die van P.G.'s, Comm. der Koningin, enz., zoals die in het verleden hebben bestaan en thans ten dele nog wel bestaan, is of zal worden de C.V.D. de dienst, die alle van belang zijnde inlichtingen uit het gehele land verzameld en op haar waarde beoordeelt."

af, dat de C.V.D. aan de Politie de opdracht zou hebben gegeven de Com. der Koningin geen inlichtingen te verstrekken. Niets is uiteraard minder waar dan dat.

Vanaf de allereerste dag, dat ik met dit werk begon, dus nog in de tijd van het B.N.V. in Juni 1945, heb ik mij op het standpunt gesteld -en de stukken kunnen dit uitwijzen- dat het inwinnen van inlichtingen omtrent extremistische

A A N
de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Noord-Holland,
H A A R L E M.

stromingen

-2-

stromingen, die de rust en de orde in gevaar zouden kunnen brengen, moest worden gedecentraliseerd, opdat de autoriteiten, die belast waren met de handhaving van de rust en de orde eerder dan wie ook, elk gevaar, dat zou dreigen, zouden kunnen onderkennen. Het enige wat werd verlangd is, dat de verkregen inlichtingen zouden worden doorgegeven naar een landelijke centrale en niet ergens onderweg zouden blijven hangen. Het spreekt dus geheel van zelf, dat de locale Politie autoriteiten elk gevaar voor rustverstoring terstond rapporteren aan de voor de orde handhaving verantwoordelijke autoriteiten, n.l. de Burgemeesters, die op hun beurt, indien zij daartoe aanleiding vinden, de Com. der Koningin inlichten.

Het art.3 van het K.B. van 1946 spreekt uitdrukkelijk van de verplichting van organen en diensten om te hunner kennis komende feiten door te geven aan de C.V.D. Een van deze organen is de Com. der Koningin, die dus verondersteld wordt inlichtingen te verkrijgen. Het is dus helemaal niet merkwaardig, dat het nieuwe K.B. van 1949 zich op precies hetzelfde standpunt stelt als dat van 1946.

Hetgeen echter voorkomen dient te worden is, dat naast een kartotheek omtrent extremisme bij de plaatselijke politiecorpsen, soortgelijke provinciale kartotheken ontstaan. Om redenen van security is dit hoogst ongewenst en bovendien onnodig, omdat de Com. der Koningin over alle gegevens kan beschikken, ook wanneer die ter plaatse bewaard blijven.

Het is mijn vaste overtuiging, dat een Politiechef, die zijn Burgemeester niet inlicht over omstandigheden, die de openbare orde en veiligheid in gevaar zouden kunnen brengen, ernstig in zijn taak tekort schiet.

Doch evenzeer ben ik er van doordrongen, dat het onjuist zou zijn, om alle details, alle personalia, alle kwesties bedrijfs-spionage betreffende, zeer zeker niet wanneer deze nog slechts in het stadium van een ernstig vermoeden verkeren en zo vele andere vraagstukken, waarmede de B.V.D. zich heeft bezig te houden, aan de Burgemeesters mede te delen.

Ik ben gaarne bereid om het bovenstaande nog eens mondeling aan U te mogen toelichten en zal het daarom op prijs stellen, indien U mij nog eens zoudt kunnen ontvangen.

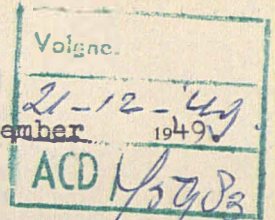
Het Hoofd van de Dienst

Mr. L. Einthoven.

COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE
PROVINCIE FRIESLAND

LEEWARDEN. 20 December 1949
Telefoon 3541

KABINET

No. 1668.

(G E H E I M)

~~X~~
VERTROUWELIJK

Onderwerp: Organisaties tot steun van
het wettig gezag.

Hooggeachte Heer Enthoven,

In verband met enkele mij gestelde vragen meen ik er goed aan te doen mij rechtstreeks in een persoonlijk schrijven tot U te wenden.

De Districtscommandant van de Nationale Reserve in Friesland, Lt.Kol. Langenhagen, heeft mij medegedeeld, van de plaatsvervanger van de Directeur der Nationale Reserve, Lt.Kol.Stolz, het verzoek te hebben gekregen, in samenwerking met de I.O. (Inlichtingen-Officier) in Friesland een onderzoek in te stellen naar het al of niet juist zijn van geruchten, dat van bepaalde zijde, o.a. in Friesland getracht zou worden, mogelijke aanstaande vrijwilligers voor de Nationale Reserve van het tekenen van een verbandacte bij de N.R. af te houden. In verband met dit tot hem gericht verzoek heeft voornoemde Districtscommandant zich tot mij gewend, teneinde overleg te plegen over de wijze, waarop een zodanig onderzoek zou kunnen worden ingesteld en teneinde in het algemeen mijn mening over dit onderwerp te vragen.

De Districtscommandant is mij persoonlijk zeer goed bekend en staat bij mij als 100 % betrouwbaar en gesloten aangeschreven.

Omtrent genoemde Overste Stolz vernam ik niets dan goeds: hij schijnt een zeer gesloten man te zijn en deze aangelegenheid min of meer persoonlijk in handen te hebben.

De tegenwoordige Directeur der N.R., Kol. Termaten, is mij persoonlijk bekend; ik weet niet of Kol. Termaten zelf van e.e.a. op de hoogte is.

Het toeval wil, dat omstreeks half November mijn mening hierover gevraagd werd van andere militaire zijde, welke ik U desgewenst t.z.t. met name wel wil noemen. Daarop heb ik toen geantwoord, dat zodanige geruchten mij wel eens eerder hadden bereikt, doch dat ik voorshands van mening was, dat deze niet al te zeer au serieux moesten worden genomen.

Verder had ik toevallig hierover onlangs gesproken met de Procureur-Generaal Mr De Zaaijer, waarvan ik meen te mogen aannemen, dat overeenkomstige mededelingen of geruchten hem ter ore kwamen en die bleek in deze materie ten zeerste geïnteresseerd te zijn.

Nu wil het mij voorkomen, dat genoemde I.O. (t.w. de Res. Kapitein J.Beeksma, officier-toegevoegd aan de Districtscommandant der N.R. in Friesland) te jong en te onervaren is om als enige persoon met een eventueel zo belangrijk onderzoek als dit

- te -

AAN het Hoofd van de
Binnenlandse Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-G R A V E N H A G E .

VERTROUWELIJK

te worden belast. De Kapitein Beeksma staat bij mij aangeschreven als een volkomen betrouwbaar man met veel goede relaties in de verschillende zeer gezagsgetrouwe kringen in deze provincie. Hij was O.V.W.-er en Compagniescommandant bij het Bataljon Friesland, hetwelk zich heeft onderscheiden in Indonesië, en was een gezien persoon in de illegaliteit tijdens de bezetting en later bij de B.S.

Ik zal het zeer op prijs stellen, van U te mogen vernemen, of U met mij van oordeel is, dat de B.V.D., althans een door U, zo mogelijk in overleg met mij, aan te wijzen vertegenwoordiger van Uw Dienst in Friesland, bij dit onderzoek ware in te schakelen. Ik teken daarbij aan, dat ik thans over een enkele indice beschik, welke wellicht primair de richting van dit onderzoek zou kunnen aangeven.

Desgewenst ben ik bereid, ook in dit verband U enkele namen te noemen, hetwelk ik echter ongaarne schriftelijk zou doen.

Volledigheidshalve deel ik U mede, dat het vermoeden voorlopig uitgaat naar enkele vertegenwoordigers van een voormalige organisatie, welke zich de handhaving van het wettig gezag ten doel stelde, waarvan de leiding medewerking heeft verleend en nog verleent in de organisatie S.W.G., doch waarvan enkele figuren wellicht toch blijven streven naar de opbouw van een zelfstandige gezagsorganisatie buiten de N.R., Reservepolitie en Reserve-~~as-~~bewaking om.

In beginsel kan ik mij voorstellen, dat dit onderzoek in Friesland doelmatig zou kunnen worden gehouden wanneer zulks zou geschieden in overleg tussen Uw vertegenwoordiger van de B.V.D., de Districtscommandant der N.R. in Friesland, mijzelf als Commissaris der Koningin en Voorzitter van het Provinciaal Comité Steun Wettig Gezag, en de Procureur-Generaal.

Zeer gaarne zou ik zo spoedig mogelijk van U vernemen tot welke opmerkingen het bovenstaande U aanleiding geeft. Voor de goede orde vermeld ik daarbij, dat ik tot en met de eerste helft van Zaterdagmorgen a.s. in Friesland ben, Zaterdagmiddag en de beide Kerstdagen in 's-Gravenhage zal verblijven (p.a. Mevrouw Del Court van Krimpen, Parkflat Marlot no. 5, 's-Gravenhage, tel. 770212) en dat ik vanaf Maandag 2e Kerstdag tot en met de morgen van Oudjaar weer in Friesland zal zijn.

Met de Districtscommandant der N.R. heb ik voorlopig afgesproken, op Dinsdag 27 dezer omstreeks 4 uur over dit onderwerp opnieuw van gedachten te zullen wisselen. Mocht U zich voordien met mij in verbinding kunnen stellen, dan zou ik zulks op prijs stellen.

Mocht Uw Dienst over gegevens in verband met deze aangelegenheid beschikken, dan ~~men~~ ik er op te mogen rekenen, dat deze gegevens mij persoonlijk en onder geheimhouding ter kennisneming worden voorgelegd. Mijn positie zowel als Commissaris der Koningin in deze provincie alsook mijn hoedanigheid van Voorzitter van het Provinciaal Comité S.W.G. (waaronder ressorteert al hetgeen de N.R. etc. in Friesland betreft), doen mij op zodanige inlichtingen naar mijn mening aanspraak maken. Voor Uw medewerking in dezen ben ik U bij voorbaat zeer erkentelijk.

Spoedshalve wend ik mij hierover rechtstreeks tot U: met eventuele informatie aan Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken c.q. Z.E. de Minister van Oorlog zou ik willen wachten tot mogelijk nader overleg met U en totdat enig verder inzicht in deze zaak is verkregen.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Friesland,

W. R. van der Hart

*Volksweerbewaking
bijw. Landstrijd*

VAN B II.
AAN HBVD.

Beantwoording der door U gestelde vragen:

1. De B.V.D. beschikt niet over aanwijzingen in dezelfde zin als die, genoemd in de brief van de C.d.K.

Bekend is natuurlijk de tegenstelling tussen de B.V.L.-mensen en Nat.Reserve.

2. Lt.Wentges kan geen inlichtingen verstrekken.

3. Mijn voorstel is A.van Dijk ter beschikking te stellen van de C.d.K., eventueel vergezeld van de in Friesland eveneens goed georiënteerde rechercheur Stavast.

De datum van de komst van Van Dijk ware door de C.d.K. vast te stellen.

23-12-49.

B II.

176537
Acd / 76537.
30-12-'49
ACD 176537

NR. 4728.

ONDERWERP: Binnenlandse Veiligheidsdienst.

ZWOLLE, 29 December 1949.

BIJLAGEN: één-

Vertrouwelijk

In een dezer dagen gehouden bijeenkomst van de voorzitters der burgemeesterskringen in mijn gewest overhandigde de burgemeester van Ommen mij het bijgaand schrijven van zijn kring. In die bijeenkomst gaf ik reeds zeer in het kort mijn zienswijze met betrekking tot het opgeworpen probleem en vermeldde ik de bezwaren verbonden aan het inschakelen van burgemeesters bij de opsporingstechniek, zoals die door Uw dienst wordt toegepast. Niettemin kwam het mij goed voor, deze brief te Uwer kennis te brengen en zou ik het op prijs stellen, Uw beschouwingen terzake te mogen vernemen.

De Commissaris der Koningin in
de provincie Overijssel,

A A N

de Heer Directeur der Binnenlandse Veiligheidsdienst,
te
's-G R A V E N H A G E.

AFSCHRIJFT

BURGEMEESTERSKRING "OMMEN"

BINNENLANDSE
VEILIGHEIDSDIENST

(Vertrouwelijk)

AAN
de Heer Commissaris der Koningin
in de provincie Overijssel
te
Zwolle.

Ter voldoening aan het verzoek vervat in Uw schrijven van 1 October j.l., No. 4326, is de inhoud van de daar bij toegezonden bescheiden door mij ter kennis gebracht van de burgemeesters, die deel uitmaken van de kring Ommen.

Het is begrijpelijk, dat bij de bestudering van de bedoelde bescheiden vooral ook aandacht werd besteed aan de positie van de burgemeester in het kader van de Binnenlandse Veiligheidsdienst in verband met diens verantwoordelijkheid voor rust en orde in zijn gemeente.

In het Koninklijk Besluit van 8 Augustus 1949, nr. 51 wordt de burgemeester niet genoemd. Wel echter in het kabinetschrijven van de Minister van Binnenlandse Zaken van 15 September 1949 nr. 27, gericht tot de Commissaris der Koningin, waarin een nadere toelichting wordt gegeven op het Kon. Besluit.

Daaruit blijkt dat in gemeenten met gemeentepolitie in het algemeen de korpschef zal worden aangewezen als ambtenaar bedoeld in artikel 4 van het Kon.Besluit, terwijl voor de gemeenten met Rijkspolitie deze functie zal worden uitgeoefend door de districtscommandant van de Rijkspolitie, welke laatste voor een juiste uitoefening van zijn taak in een veelal groot ressort stellig zal moeten terugvallen op lagere ambtenaren van de Rijkspolitie, met name de groepscommandanten.

De door de Districtscommandanten c.q. korpschefs van gemeentepolitie verkregen gegevens worden door dezen onverwijld doorgegeven aan het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst en het is deze politieautoriteiten niet toegestaan de door hen verzamelde gegevens door te geven aan andere instanties.

De Burgemeester wordt uiteraard tijdig en volledig ingelicht indien omstandigheden of invloeden, welke de openbare orde en rust in zijn gemeente in gevaar kunnen brengen, worden onderkend, aldus de Minister, doch deze inlichtingen zullen derhalve alleen kunnen komen van het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst.

De vraag rijst of de burgemeester niet in een eerder stadium behoort te worden ingeschakeld, want het lijkt niet ondenkbaar, dat de Districtscommandant en a fortiori het Hoofd van de Veiligheidsdienst onbelangrijk voorkomende gegevens, toch voor de burgemeester zeer waardevolle aanwijzingen kunnen zijn.

Voor de gemeenten met gemeentepolitie is de toestand zo, dat door een ambtelijk aan de burgemeester ondergeschikte politiechef (die wel door de burgemeester "geschikt"

moet

moet zijn bevonden) gegevens worden ingezameld, die de burgemeester niet mogen worden medegedeeld, doch waarvan deze eerst na beoordeling in Den Haag eventueel iets zal vernemen.

Het lijkt ons bepaald een onvolkomenheid van de vastgestelde regeling, dat bij de interpretatie van plaatselijk verzamelde gegevens de betrokken burgemeesters geheel zijn uitgeschakeld en dat zij slechts dan worden ingelicht, wanneer bepaalde feiten door de plaatselijke politiecommandanten zijn gerapporteerd en overigens door niet volledig ter plaatse bekende autoriteiten van voldoende belang worden geacht om daarover de burgemeester te berichten.

Het komt ons voor, dat het gewenst is dat de burgemeester die verantwoordelijk is voor rust en orde in zijn gemeenten kennis draagt van alle rapporten die met betrekking tot die orde en rust over personen en toestanden in zijn gemeente worden uitgebracht aan buiten plaatselijke autoriteiten.

Het moet toch voor laatstgenoemde autoriteiten ook van waarde zijn het oordeel te vernemen van de burgemeester die veelal en stellig in kleinere gemeenten van plaatselijke toestanden en verhoudingen goed op de hoogte is en zijn gegevens wellicht langs andere kanalen krijgt dan de Rijkspolitie. Ook het contact en de vruchtbare samenwerking tussen Rijkspolitie en burgemeester wordt dan verbeterd. Het is toch weinig bevredigend te achten, wanneer bij een bespreking tussen burgemeester en groepscommandant van de Rijkspolitie over orde en rust in de gemeente, waarvoor de eerste verantwoordelijk is, de laatste bepaalde hem bekend zijnde gegevens niet zou mogen mededelen.

De kring "Ommen" meent er goed aan te doen deze beschouwingen te Uwer kennis te brengen met het verzoek deze ook wel aan de Minister van Binnenlandse Zaken te willen voorleggen.

Wij zullen het op prijs stellen te zijner tijd de hierop genomen beslissing te mogen vernemen.

De Voorzitter van de burgemeesters
kring

"O M M E N",

w.g. C.E.W.Nering Bögel.

Mr Haan heeft doet mee } veel Com. kon
 geskandij }
 Krijg. Kampen, Schiedloop }
 K.P. en D. } doe ook mee }
 Von der Herby, Dantmens deel }
 Bergma, Reeuwand, onderz. }
 H. Alpa }

Krijg en Lievevrouwen destijds bij Herman geweest
 begin '48. ~~de Reeuwand~~ wat hem
 wapens en je levent van B.P. en later
 versnijdte koopmans wilson.
 nu houdt men aan

± 13 nov lat. Res. in Utrecht Schoonburg
 (lt kol. Muller) zegt tegen Herman
 adj. Dinst Rit

Westdongradet.

Ferwerdardet (Fernaert) 7 maanden geleden
 na veld 60 uren of 2 2000 uren
 later naar 8 deelmenen

Krol uit Herman van ten berocht hebben: en
 komt ook anders

Ten ook present

Van Dijk Holtz. Muller Gron

COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE
PROVINCIE FRIESLAND

1.611.4
05.51

Van 15983

LEEUWARDEN.
Telefoon 3541

16-3-50
ACD 17554/50
2 Januari 1950

STRIKT PERSOONLIJK.

KABINET

No. 2 322/1694.

Amice,

Na ons gesprek op 2e Kerstdag heb ik mij nader in verbinding gesteld met de Lt.Kolonel A.K.Langenhagen, Districtscommandant der Nationale Reserve in Friesland, die onlangs het verzoek had ontvangen van de Lt.Kolonel Stols, plv. Directeur der Nationale Reserve, Laan van Meerdervoort 144 te Den Haag, om een onderzoek in te stellen naar eventuele actie van derden, a.s. vrijwilligers voor de Nationale Reserve te bewegen niet tot de Nationale Reserve toe te treden. Het toeval wilde, dat ik Woensdagmiddag jl. deze zaak persoonlijk kon bespreken met Overste Stols, die toevallig in Leeuwarden was om enkele aangelegenheden met de Districtscommandant alhier te bespreken. Ik heb deze Overste toen medegedeeld, hierover met U van gedachten te hebben gewisseld, onder toevoeging dat U zich bereid had verklaard hierover rechtstreeks met hem contact op te nemen en de veronderstelling, dat deze aangelegenheid door Overste Stols persoonlijk werd behandeld (en derhalve niet werd behandeld door de Kol.Termaten, Directeur der Nationale Reserve), werd mij tijdens dit onderhoud bevestigd. Tevens bleek mij, dat de Heer Stols over geen verdere inlichtingen beschikte dan die, welke ik reeds te Uwer kennis heb gebracht. Wij kwamen beiden tot de voorlopige conclusie, dat hier waarschijnlijk sprake is, althans voorzover Friesland betreft, van een vermoedelijk "loos alarm", zij het, dat Overste Stols ook de naam van het Kamerlid Krol te Haren (Gr.) was genoemd. Niettemin zou ik het wel op prijs stellen, wanneer U met Overste Stols hierover nog even wilt spreken en - indien U daarvoor nog termen aanwezig acht - een Uwer medewerkers naar Leeuwarden wilt dirigeren, om in overleg met de Districtscommandant voornoemd en mij na te gaan of voor het instellen van een nader onderzoek in dezen al of niet voldoende termen zijn. Dienaangaande zou ik in ieder geval gaarne Uw nader bericht vernemen.

In de tweede plaats moge ik U mededelen, dat de eerstvolgende vergadering van Commissarissen der Koningin is vastgesteld op Donderdag 12 Januari a.s. op het Ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag. Deze vergadering en de daarop volgende gebruikelijke gezamenlijke lunch zullen waarschijnlijk beëindigd zijn circa 2 uur des middags.

Met mijn ambtgenoot in Groningen en de Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Leeuwarden, Mr H.R.de Zaaijer, maakte ik de voorlopige afspraak, dat wij zouden trachten, die Donderdagmiddag een gezamenlijke bespreking te arrangeren tussen U, de Commissarissen der Koningin in Groningen, Drenthe en Friesland en de Procureur-Generaal, Mr De Zaaijer, op nader af te spreken plaats en uur in Den Haag. Mr De Zaaijer moet toevallig die middag in Den Haag zijn en zou voor een dergelijke ont-

AAN
de Heer Mr L. ~~van~~ Einthoven,
Schouwweg 80,
te
W A S S E N A A R.

- moeting -

moeting zeer veel gevoelen. Mocht U zulks ook conveniëren, dan geef ik U in overweging U hiervoor zo mogelijk voorlopig vrij te houden, b.v. op Donderdagmiddag 12 dezer om 14.30 uur; de plaats van samenkomsst zou ik dan in nader overleg met U gaarne willen vaststellen. Met mijn ambtgenoten in Groningen en Drenthe zal ik inmiddels overleggen, of zij eventueel definitief bereid zijn, een dergelijke afspraak te maken. Mag ik even van U horen, wat Uw mening hierover is ?

Inmiddels wens ik U en de Uwen een zeer gelukkig 1950, in de hoop, dat dit nieuwe jaar voor U allen en ook voor de B.V.D. voor- spoedig jaar moge zijn met goede samenwerking tussen de vel- ties, met wleke Uw dienst te doen heeft.

Met vriendelijke groeten, verblijf ik,

gaarne t.z.v.,

W. A. Schouten

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 18 Januari 1950.
Javastraat 68.

No.: 76537
Bijl.: 1

VERTROUWELIJK

Naar aanleiding van Uw schrijven van 29 December 1949 No. 4728, waarvan de afdoening vertraagd is door het overleg dat ten deze gepleegd moest worden met het Departement van Binnenlandse Zaken, waar men n.l. bezig was aan een vervolg-circulaire op die van 15 September j.l., heb ik de eer U Hoog Edel Gestr. het volgende te berichten.

Het inwinnen van gegevens dient m.i. te geschieden door een technisch apparaat en wel door de politie ter plaatse.

In een circulaire die reeds van 1947 dateert en waarbij ik als hoofd van de C.V.D. richtlijnen gaf aan de Inl. Diensten van de diverse politie-corpsen, schreef ik het volgende:

"Het doel van den Plaatselijke Inlichtingendienst
"is het zich op de hoogte stellen en blijven van
"die stromingen in een gemeente of ressort, welke
"door hun aard bij voorkomende gelegenheden gevaar-
"lijk zouden kunnen worden voor de rust, orde of
"veiligheid van de Staat.
"In de eerste plaats behoort men in de gemeente zelf
"op de hoogte te zijn en te blijven van deze cate-
"gorie partijen, groepen, bewegingen of personen.
"In de tweede plaats dient de Regering te kunnen
"worden ingelicht over alle stromingen van evenge-
"noemd karakter, die in het Nederlandse Volk leven."

Hieruit blijkt m.i. zonneklaar, dat de gemeente in de allereerste plaats dient te weten, wat er op haar territoir gebeurt, zulks in verband met de verantwoordelijkheid, krachtens de gemeentewet, van de Burgemeester voor de openbare orde. De politie dient dus de Burgemeester rechtstreeks in te lichten over die omstandigheden, die deze orde in gevaar zouden kunnen brengen. Dit betekent echter niet dat de politie-chefs de namen van alle personen, die communist zijn zou moeten doorgeven aan de burgemeester of via de burgemeester aan de B.V.D. zou moeten doen toekomen. Uit "security"-overwegingen

kunnen

AAN
de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Overijssel
te
Z W O L L E.

-2-

kunnen deze gegevens veel beter blijven berusten bij de politie.

U zult binnenkort een circulaire ontvangen, die in dezelfde geest is samengesteld als mijn bovenstaande beschouwingen.

Het schrijven van de Burgemeester van Ommen, zend ik U hierbij terug.

Het Hoofd van de Dienst

Mr. L. Einthoven.

66/4

ACD/78073

KABINET

**COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE PROVINCIE GRONINGEN**

Kabinet, No. 4355

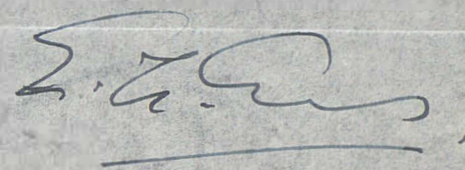
GRONINGEN.

Januari 1950

Aansluitende bij onze bespreking van 12 dezer in Den Haag en na overleg met de Heer De Vos van Steenwijk sät ik U thans voor onze samenkomst te houden op Dinsdag 14 Februari as. in het Provinciehuis te Groningen om 14 uur.

Zonder Uw tegenbericht zal ik er op rekenen dat U hiermede accoord gaat.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Groningen:

Aan:

H.H. Commissarissen der Koningin
in de provincies Drenthe en Friesland
Procureur-Generaal, fgd. Directeur van
Politie te Leeuwarden
Mr. L. Einthoven, Hoofd van de Binnenlandse
Veiligheidsdienst, Javastr. 68, 's-Gravenhage.

AFSCHRIJF VAN GESCHREVEN MINUTE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

AFDELING Kabinet S.G.

No. 37

Vervolg op schrijven van 26 Sept.'49

No. 1708 Kabinet
Betreffende BVD

WELUK

's-Gravenhage 9 Dec. 1949

AAN den Heer CdK in de prof.Utrecht

Ten verfolge op mijn nevenvermelde brief en het onderhoud, dat U te mijnen Departemente in het bijzijn van de Heren Mr.Engelberts en Kuipers terzake met de Heren Mr.Mijnlieff en Mr.Kloosterman van mijn Ministerie hebt gehad, heb ik de eer U mede te delen, dat het Hoofd van de BVD mij rapport heeft uitgebracht van het bezoek, dat hij U op 16 November j.l. heeft gebracht en van de correspondentie, welke daaruit is voortgevloeid.

Afschrift van dit rapport met bijlagen voeg ik hierbij.

Ik zal het zeer op prijs stellen van U te mogen vernemen tot welke opmerkingen deze stukken U aanleiding geven. Mochten Uw bezwaren door deze gedachtenwisseling zijn opgeheven - hetgeen ik hoop -, dan vraag ik mij anderzijds wel af, of het verwijt aan de BVD, in Uw brief van 30 Augustus 1949 No.2379 Kabinet, 4e afdeling, gesteld, voldoende feitelijke grondslag had.

w.gepar. de Minister

Opmerkingen, naar aanleiding van het rapport dd. 7 Dec.1949,
nr.73135, van het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst.

Geval inlichtingen
familie Baron van Boetzelaer.

Persoonlijk sta ik op het standpunt, dat dergelijke informatie's toch eigenlijk -vooral ook met het oogmerk, waarvoor zij in dit geval nodig waren- aan de Commissaris der Koningin behoren te worden gevraagd die in dat geval toch zeker bereid is ook een rechercheur te ontvangen.

De rechercheur van de Veiligheidsdienst wendde zich niet tot de Griffier der Staten -een autoriteit, die gemeenlijk ook niet door rechercheurs pleegt te worden benaderd- qualitate qua, maar omdat hij door bijzondere omstandigheden uit zijn Wassenaarse tijd Mr.Loggers persoonlijk kende. De inlichtingen moesten ten slotte toch van mijn kabinet komen. Dit is de kern van mijn bezwaar, de rest kan als minder belangrijk buiten discussie blijven.

Bij het onderhoud met Mr.Eindhoven werd de juistheid van mijn opmerking door hem erkend en toegezegd, dat in de toekomst de rechercheurs zich eventueel tot mijn kabinet zullen wenden. Onder deze omstandigheden trok het mijn aandacht, dat nog dezer dagen opnieuw aan Mr.Loggers op dezelfde wijze omtrent een toekomstige ambtenaar van Buitenlandse Zaken informatie's werden gevraagd.

Geval Jhr.Mr.Bosch v.Rosenthal
burgemeester van Rhenen.

De districtscCommandant der Rijkspolitie deed mijn kabinet weten, dat hij van de Binnenlandse Veiligheidsdienst opdracht had gekregen om inlichtingen te verstrekken omtrent de burgemeester van Rhenen, Mr.Bosch Ridder van Rosenthal. Dit hield verband met het feit, dat diens naam voorkwam op een lijst van abonné's op de "Waarheid". De districtscCommandant voornoemd vond de opdracht zo "merkwaardig", dat hij persoonlijk naar de burgemeester is gegaan, om dit met hem te bespreken. Zo werden verdere "moeilijkheden" vermeden.

Geval inlichtingen
ambtenaar gemeente Houten.

De strekking van de opmerking aangaande dit geval is het Hoofd van de dienst blijkbaar ontgaan, althans hij heeft er geen juist beeld van behouden.

Het gaat om het volgende :

In de gemeente Houten is werkzaam als bouwkundig opzichter een ambtenaar op arbeidscontract, woonachtig in de gemeente Utrecht. Er gingen geruchten, dat deze man extremistische neigingen zou hebben. Alvorens een vaste aanstelling van de betrokkene te kunnen overwegen, wilde de burgemeester van Houten hieromtrent zekerheid hebben. De groepscommandant der Rijkspolitie, terzake om medewerking gevraagd, verwees, omdat de betrokken ambtenaar in Utrecht woont, naar de gemeentepolitie aldaar. De daarop verkregen inlichtingen waren nietszeggend. Langs andere weg heb ik daarop binnen enkele dagen volledige informatie's ontvangen. Inderdaad betrof mijn opmerking dus niet de B.V.D. als zodanig, zij had slechts ten doel erop te wijzen, dat de inlichtingendienst der Utrechtse gemeentepolitie -van wier diensten ook de B.V.D. gebruik maakt- nog niet zó

zó werkt als men wel zou wensen.

Inlichtingen aan
Procureurs-Generaal en
Commissarissen der Koningin.

De redactie van de door het Hoofd van de Dienst geciteerde passage, dat zal een ieder moeten toegeven, geeft gerede aanleiding tot de opvatting van mijn Ambtgenoot van Noordholland. Dat deze opvatting dan ook als juist is aanvaard, is m.i. alleszins begrijpelijk.

Met genoegen nam ik kennis van de toevoeging van genoemd Hoofd: "Niets is uiteraard minder waar dan dat". Ik neem er nota van voor wat de toepassing aangaat van het Koninklijk besluit van 8 Augustus 1949, nr.51 betreffende de inlichtingendienst.

Uitbreiding plaatselijke
inlichtingendiensten.
(gem. Utrecht)

Ook hier is een misvatting in het spel. Geen ogenblik had ik de gedachte te beweren dat elke rechercheur naast zijn werkzaamheden voor de criminele recherche ook maar politieke inlichtingen moet inwinnen. Ik begrijp dat zulks a priori uitgesloten is. Dat er intussen "criminele" rechercheurs zijn, die daartoe wel geschikt en bekwaam zijn is eveneens zeker. Bij mijn betoog stelde ik de zaak juist omgekeerd door de vraag te doen "kan een politiek rechercheur" niet ook tevens crimineel werk doen.

A F S C H R I F T .

COMMISSARIS DER KONINGIN
IN UTRECHT

Utrecht, 18 Januari 1950

(G E H E I M .)

VERTROUWELIJK

4e afdeling
No 3862'49 Kabinet
Onderwerp: Inlichtingendienst.
Bericht op brief van:
9 Dec.1949 nr. 37 afd.
Kabinet S.G.

A A N

Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken

's-Gravenhage.

1 bijv.

Met belangstelling heb ik van de inhoud van Uw terzijde aangehaalde brief en van het daarbij in afschrift gevoegd rapport van het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst uitgebracht aan de Secretaris-Generaal van Uw Ministerie, kennis genomen.

Voor de toezending daarvan zeg ik U.E. dank en gaarne ben ik bereid Haar mijn opmerkingen mede te delen, waartoe deze kennismaking mij aanleiding geeft.

Voorop wil ik stellen, dat bij de beschouwingen, welke ik in eerste instantie aan deze materie wijdde in mijn brief van 30 Augustus 1949, 4e afdeling, nr.2379, kabinet (Zeer Geheim) en waarvan de strekking van algemene aard was, geenszins de bedoeling voorzèt om een debat te openen over bepaalde voorvallen en feiten, waarbij de dienst rechtstreeks of zijdelings zou zijn betrokken. Integendeel zulke feiten werden in mijn bedoelde brief niet vermeld. En zeker is het niet op zijn plaats gelijk het Hoofd van de Dienst, die voor een bespreking ter zake door mij in mijn kabinet werd ontvangen, in zijn meerbedoeld rapport thans deot gewagen van "grieven" en "verwijten".

Het spijt mij trouwens te moeten constateren, dat de aangename zakelijke toon, waarin het onderhoud zelf plaats vond, in het rapport niet voldoende tot uiting komt.

Indien ik dan ook bij dit antwoord een poging waag om de zaak weer te brengen op het vlak, waarop een dergelijke materie in 's Lands belang moet worden gehouden, dan ga ik in deze brief aan de casuïstiek der feiten voorbij. In de bijlage dezes doe ik zulks afzonderlijk. Ik moge daarnaar verwijzen.

In mijn eerder vermeld schrijven van 30 Aug.1949 legde ik in het bijzonder de nadruk op de noodzaak tot intensieve samenwerking met die organen en autoriteiten, welke voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid krachtens de wet verantwoordelijk zijn. Ingevolge zijn instructie is dit voor de Provincie's de Commissaris der Koningin, van wie dan ook in de eerste plaats mag worden verwacht, dat hij met vooraanstaande personen, toestanden en verhoudingen in zijn gewest met name ook in verband met zijn politionele bemoeiing volledig bekend is.

Noch onmiddellijk na de bevrijding in de dagen van het Bureau Nationale Veiligheid en later van de Centrale Veiligheidsdienst, noch na de totstandkoming van de Binnenlandse Veiligheidsdienst is de Commissarissen der Koningin van deze behoefte tot samenwerking veel gebleken. Enig rechtstreeks contact terzake had, voor zover dit gewest aangaat, tot dusver nimmer plaats.

Ik deel volledig het standpunt der Regering, waarvan het

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

Hoofd van de Dienst in zijn rapport gewaagt, dat het voor een goed en betrouwbaar functionerende inlichtingendienst noodzakelijk is, dat alle inlichtingen, door wie ook verzameld, op één centraal punt in Nederland dienen saam te komen, een situatie welke trouwens ook voor de oorlog als de enig juiste in praktijk werd gebracht.

Doch van de resultaten van dit streven dient de Commissaris der Koningin voor wat zijn geweest aangaat, gelijk thans het geval is, niet onkundig te blijven, evenzeer als het naar mijn mening te betreuren is, dat de Centrale dienst niet meer profiteert van de zeer bijzondere gegevens, waarover de Commissaris der Koningin in menig geval ambtshalve beschikt.

Indien dan ook deze gedachtenwisseling er toe zou kunnen leiden, dat U.E., nut en noodzaak der door mij aanbevolen samenwerking erkennende, het Hoofd van de Dienst de overtuiging bijbracht, dat het verantwoordelijke werk van de Veiligheidsdienst meer wordt gediend door inschakeling dan door uitschekeling van de figuren, die door hun plaats in ons staatsbestel daarvoor ook wettelijk als aangewezen moeten worden beschouwd, dan kan ik er vrede mede hebben, dat, al is het in een bijlage, bij wijze van wederwoord, in een vrij onbelangrijke discussie moest worden getreden.

Uw brief van 26 Sept.1949, nr.1708, afd.Kabinet en van het Hoofd van de Dienst van 21 Nov.1949, nr.74033 - strikt vertrouwelijk - zijn hiermede eveneens afgedaan.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Utrecht

w.g. Reinalda

VERTROUWELIJK

Acco / 88072

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

BERICHT OP SCHRIJVEN VAN --

NR --

AFD. --

BETREFFENDE

'S-GRAVENHAGE, 30 Januari 1925.

schrijven C.d.K.Utrecht
inz.: I.D.

MEN GELIEVE BIJ HET ANTWOORD NAUWKEURIG
HET ONDERWERP, DE DAGTEKENING EN HET
NUMMER VAN DIT SCHRIJVEN TE VERMELDEN

Bijl.: 1.

De Minister verzocht mij, bijgaand schrij -
ven van de Commissaris der Koningin in Utrecht aan
U voor te leggen, opdat hij dit ^{indien} met U kon bespre -
ken. Wilt U tevens met de Minister afspreken of
nader op dit schrijven ware te reageren ?

De Chef der Afdeling O.O. en V.,

[Handwritten signature]

De Hoogedelgestrengste Heer
Mr. L. Einthoven.
Hoofd van de Binnenlandse Veilig -
heidsdienst.
's - G r a v e n h a g e .

's-Gravenhage, 18 Februari 1950
Javastraat 68.

KA

No.: ~~KAK~~ 80050
Bijl.: —

UITGEROOST

VERTROUWELIJK-PERSOONLIJK.

Zeer geachte Heer Ebels,

Toen ik het voorrecht had U Dinsdag, 14 dezer te ontmoeten werd tijdens onze bespreking terloops het vraagstuk ter sprake gebracht van het mysterieuze laagvliegende vliegtuig. Ik heb mij toen niet in de discussie gemengd, omdat deze zaak nog in onderzoek was. Het resultaat van dit onderzoek is, dat een journalist van "De Telegraaf", een zekere Bergman, het gehele verhaal verzonnen blijkt te hebben. Er is geen woord van waar en Bergman heeft zijn verontschuldigingen aangeboden.

Ik stelde er prijs op U dit even mede te delen aangezien "De Telegraaf" niet bereid bleek om het onjuiste verhaal te herroepen.

Ik behoud de meest aangename herinneringen aan ons gesprek en verwacht dat op deze wijze misverstanden, zo deze nog bestaan, uit de weg geruimd kunnen worden.

Na beleefde groeten, blijf ik met gevoelens van de meeste hoogachting,

Uw dw.

Mr. L. Einthoven

Aan de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Groningen,
de Hoogedelgestrenge Heer E.H. Ebels,

te

GRONINGEN.

's-Gravenhage, 18 Februari 1950
Javastraat 68.

No.: ^{6ax} 80050
Bijl.: ---

UITGEBODEN

KA

VERTROUWELIJK-PERSOONLIJK.

Zeer geachte Heer De Vos van Steenwijk,

Toen ik het voorrecht had U Dinsdag, 14 dezer te ontmoeten werd tijdens onze bespreking terloops het vraagstuk ter sprake gebracht van het mysterieuze laagvliegende vliegtuig. Ik heb mij toen niet in de discussie gemengd, omdat deze zaak nog in onderzoek was. Het resultaat van dit onderzoek is, dat een journalist van "De Telegraaf", een zekere Bergman, het gehele verhaal verzonnen blijkt te hebben. Er is geen woord van waar en Bergman heeft zijn verontschuldigingen aangeboden.

Ik stelde er prijs op U dit even mede te delen aangezien "De Telegraaf" niet bereid bleek om het onjuiste verhaal te herroepen.

Ik behoud de meest aangename herinneringen aan ons gesprek en verwacht dat op deze wijze misverstanden, zo deze nog bestaan, uit de weg geruimd kunnen worden.

Na beleefde groeten, blijf ik met gevoelens van de meeste hoogachting,

Uw dw.

Mr.L.Eindhoven

Aan de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Drenthe,
de Hoogwelgeboren Heer
de Heer Mr.Dr.R.H. baron de Vos van Steenwijk,

te

A S S E N.

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

WA

's-Gravenhage, 18 Februari 1950
Javastraat 68.

No.: 80050

Bijl.: --

VERTROUWELIJK-PERSOONLIJK

Waarde Homan,

Toen ik het voorrecht had U Dinsdag, 14 dezer te ontmoeten, werd tijdens onze bespreking terloops het vraagstuk ter sprake gebracht van het mysterieuze laagvliegende vliegtuig. Ik heb mij toen niet in de discussie gemengd, omdat deze zaak nog in onderzoek was. Het resultaat van dit onderzoek is, dat een journalist van "De Telegraaf", een zekere Bergman, het gehele verhaal verzonnen blijkt te hebben. Er is geen woord van waar en Bergman heeft zijn verontschuldigen aangeboden.

Ik stelde er prijs op U dit even mede te delen aangezien "De Telegraaf" niet bereid bleek om het onjuiste verhaal te herroepen.

Ik behoud de meest aangename herinneringen aan ons gesprek en verwacht dat op deze wijze misverstanden, zo deze nog bestaan, uit de weg geruimd kunnen worden.

Na vriendschappelijke groeten, blijf ik gaarne

t.ä.v.

Aan de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Friesland,
de HoogEdelGestrenge Heer Mr. H.P. Linthorst Homan,
te
LEEUWARDEN.

No.: 80050
Bijl.: —

UITGEBODEN

VERTROUWELIJK-PERSONLIJK.

Waarde Heer De Zaaier,

Toen ik het voorrecht had u Dinsdag, 14 dezer te ontmoeten werd tijdens onze bespreking terloops het vraagstuk ter sprake gebracht van het mysterieuze laagvliegende vliegtuig. Ik heb mij toen niet in de discussie gemengd, omdat deze zaak nog in onderzoek was. Het resultaat van dit onderzoek is, dat een journalist van "De Telegraaf", een zekere Bergman, het gehele verhaal verzonnen blijkt te hebben. Er is geen woord van waar en Bergman heeft zijn verontschuldigingen aangeboden.

Ik stelde er prijs op u dit even mede te delen aangezien "De Telegraaf" niet bereid bleek om het onjuiste verhaal te herroepen.

Ik behoud de meest aangename herinneringen aan ons gesprek en verwacht, dat op deze wijze misverstanden, zo deze nog bestaan, uit de weg geruimd kunnen worden.

Na vriendschappelijke groeten blijf ik gaarne,

t.a.v.

L. Einthoven

Aan de Edelgrootachtbare Heer
Mr. H.R. de Zaaier,
Wilhelmsplein,
LEEUWARDEN.

N O T A: Van KA
Aan Hoofd ACD.

01559

Enkele stukken bijgevoegd, waar onder een brief van de Commissaris der Koningin Friesland, welke nog niet geagendeerd, daar Hoofd BVD deze onder eigen berusting heeft gehouden.

De kwestie is inmiddels door Hoofd BVD besproken en kan voorlopig als afgedaan beschouwd worden.

KA 10.3.50

w.g. L.v.d. B.

Origineel te Groningen 2.33 2.1 -
1950 16/3 01.261-2.1 07.261-2.33

Verslag van bijeenkomst met de Commissarissen der Koningin in de drie Noordelijke Provinciën, in bijzijn van de Procureur-Generaal te Leeuwarden, gehouden te Groningen op 14 Februari 1950.

16-3-50.

ACD / 81556

Ik heb een uiteenzetting gegeven over het communisme in Nederland en de nadruk erop gelegd, dat de toestand in de drie Noordelijke Provinciën, voorzover ons bekend, geen enkel gevaar opleverde en voor wat de rest van Nederland betreft slechts enige dreigingen bestonden in de havensteden Amsterdam en Rotterdam in verband met de leverantie van Amerikaanse wapenen.

x Vervolgens deelde ik mede, dat, indien in de Noordelijke provinciën enige spanningen bestonden, de Commissarissen der Koningin dit via de Burgemeesters in hun Gewesten dan eerder behoorden te weten dan de B.V.D., aangezien de politie-chefs richtlijnen hebben van de B.V.D., waaruit blijkt dat de Gemeente van elke spanning in de allereerste plaats op de hoogte moet zijn en dat daarna pas de Regering behoort te worden ingelicht. Deze mededeling werkte zeer kalmerend omdat er nog steeds burgemeesters zijn, die menen dat zij door hun politie-chefs op dit gebied niet mogen worden ingelicht, en omdat er nog steeds Commissarissen der Koningin zijn, die menen, dat zij de inlichtingen omtrent hun Gewest via Den Haag moeten verkrijgen.

Ik deelde de heren mede, dat Den Haag hun slechts overzichten kon geven over de landelijke situatie en wellicht een enkele keer iets zou kunnen mededelen, dat van belang was voor hun Gewesten, doch dat deze inlichtingen dan niet afkomstig zouden zijn van de politiebronnen in hun Gewest zelve.

x De Procureur-Generaal deelde mede, dat hij vele districtscommandanten der Rijkspolitie in zijn ressort incompetent achtte om inlichtingen in te winnen over het communisme, terwijl hij meende, dat ook sommige korpschefs van Gemeentepolitie niet de capaciteiten bezaten om dit soort werk te verrichten. Hij stelde daarom voor om zijn rijksrechercheurs te laten controleren of dit werk wel naar behoren geschiedde. De Heer Ebels ondersteunde dit denkbeeld min of meer.

Ik heb mij daartegen ten stelligste verzet onder aanvoering van het feit, dat zo de korpschefs van Gemeentepolitie dan al niet de nodige geschiktheid hadden dan toch in elk geval in hun korpsen personeel was, dat door de B.V.D. was opgeleid of nog opgeleid moest worden, terwijl het personeel van de Rijkspolitie nog in het geheel geen opleiding had genoten.

Ik

Ik betoogde dat wij ons aan een bepaald stelsel moesten houden en dit trachten te verbeteren, doch dat wij dit niet moesten doorkruisen door Rijksrechercheurs dwars door onze verbindingen heen als controleurs te laten functioneren. Rijksrechercheurs zouden krachtens Art.4 van het K.B. op ons verzoek kunnen worden aangewezen voor bepaalde werkzaamheden, doch hun terrein zou daarbij tegelijkertijd moeten worden afgebakend.

Het gehele onderhoud was uitermate bevredigend en men verzocht mij dergelijke bijeenkomsten van tijd tot tijd wederom te beleggen.

Na afloop der vergadering begaf ik mij naar de Hoofdcommissaris van Politie te Groningen, de Heer Molenaar, die het met de opvatting van de Procureur-Generaal omtrent de rol der Rijksrechercheurs in genen dele eens was. Deze mensen, zo ziede hij, werken bij alles wat Rijkspolitie is als een rode lap op een stier, terwijl men bij de Gemeentelijke korpsen al evenmin wat van deze lieden moet hebben. Er waren daardoor voortdurend conflicten. De Heer Molenaar drukte het als volgt uit: "Hun directe baas, de Procureur-Generaal, is het hoofd. Er is geen behoorlijke encadrering en wij zijn ervan overtuigd, dat deze lieden, hoewel zij zich telkens op de Procureur-Generaal beroepen, herhaaldelijk op eigen houtje manoevreren."

H BVD.

W.D. 10602
L 33
01.10.1950
2.1
01.10.1950
18-4-50
ACD 8364

Verslag van bespreking met:

Commissarissen der Koningin in de provincies Gelderland
en Overijssel, in het bijzijn van de Procureur-Generaal
te Arnhem,

gehouden op: 5 April 1950 des namiddags om 2 uur, in het
Provinciehuis te Arnhem.

Ik deed de heren mededeling omtrent de spanningen
in het Westen des lands in verband met de Amerikaanse wa-
penzendingen en nog enkele andere feiten van algemene aard
en gaf vervolgens een overzicht van enkele detailpunten,
welke ik van de Heer de Meyer had ontvangen en die wellicht
voor de provincies Gelderland en Overijssel van belang
konden zijn.

Vervolgens deelde ik mede, dat de circulaire ter
verduidelijking van het rondschrijven van de Minister van
Binnenlandse Zaken dd. 15 September 1949, reeds kant en
klaar voor verzending gereed lag, toen een brief van de
Minister van Justitie binnenkwam, waardoor de toezending
werd uitgesteld, omdat overweging van de argumenten van
de Minister van Justitie wellicht nog een wijziging in
de circulaire teweeg zou brengen.

De reactie van de P.G. te Arnhem was zeer merkwaar-
dig. De Heer Terveer zeide, dat de samenwerking zowel met
de Commissarissen der Koningin als met de B.V.D. in zijn
ressort zo voortreffelijk was, dat hij aan enige wijziging
van de circulaire geen behoefte had, omdat het vertrouwen
dat wederzijds klaarblijkelijk bestond een betere waarborg
was dan elk geschreven stuk papier.

Hij roemde hierbij het optreden van de Heer Serraris
en betuigde zich zeer verheugd over het rondschrijven dat
ik aan de ambtenaren van de B.V.D. had doen uitgaan over
een meldingsplicht van vermoedelijke misdrijven aan H C
ter eventuele behandeling met de Procureur-Generaal.

Hoewel op deze bespreking voor mij bijzonder weinig
nieuwe gezichtspunten naar voren kwamen meen ik toch dat
samenkomsten in deze atmosfeer bijzonder nuttig kunnen
zijn, welke mening blijkbaar door de andere aanwezigen
werd gedeeld, omdat zij terstond vroegen wanneer de vol-
gende bijeenkomst kon plaats hebben. Deze werd vastgesteld
op Vrijdag 9 Juni, om 2 uur, wederom te Arnhem.

H BVD
14-4-50.

COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE
PROVINCIE FRIESLAND

KABINET

No. 704.

Onderwerp: Inlichtingen.

06.383
6.15

LEEWARDEN.
Telefoon 3541

acd / 88460
ACD 6/7 19 50.

OP KAART
ACD: PA.
DAT: 1/10 - 50
PAR: 40

(GEHEIM)

VERTROUWELIJK

2189-

702554.

Tot nieuwe leden van de Provinciale Staten van Friesland zijn benoemd en gisteren beëdigd de Heren Joh.H.C.Renssen, wonende Munniksteeg 3A te Heerenveen en A.v.d.Wal, wonende Insulindestraat 98 te Leeuwarden, beiden lid van de C.P.N. Aangezien het mij wenselijk voorkomt, over enkele nadere informaties omtrent antecedenten en activiteit van deze Statenleden te beschikken, zou ik het op prijs stellen, zo spoedig mogelijk van U te mogen ontvangen afschrift of uittreksel uit de gegevens, betreffende deze personen, welke in Uw kaartstelsel beschikbaar mochten zijn.

Vanzelfsprekend verzoek ik U, bovenstaande vraag als strikt vertrouwelijk te willen beschouwen.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Friesland,

W. Renssen

AAN het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
te
'S-GRAVENHAGE.

VERTROUWELIJK

Es
MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

No.: K 88460

PD 2189
00 1562
's-Gravenhage, 8 Juli 1950.
Javastraat 68.

UITGEBOKT

GEHEIM PERSOONLIJK

In antwoord op Uw geheim schrijven van 5 Juli j.l. No. 704 heb ik de eer UHoogEdelGestrenge omtrent de daarin genoemde personen het navolgende mede te delen.

Joh.H.C.RENSSEN is lid van het hoofdbestuur van de Agrarische Bedrijfsgroep van de E.V.C. Volgens zijn eigen verklaring van omstreeks Maart 1950 werkt hij de laatste tijd uitsluitend onder de D.U.W.-arbeiders. In October 1948 heeft hij met B. Blokzijl als vertegenwoordigers van Nederland het congres van de C.G.T. te Parijs bijgewoond. Daarna hebben de beide heren te Boedapest een congres bijgewoond van Hongaarse arbeidersorganisaties. Renssen behoort verder tot de personen, die als vertegenwoordigers van de plaatselijke vredes-comité's een protestmemorandum hebben aangeboden aan de Ambassadeur van de U.S.A. te 's-Gravenhage om te protesteren tegen de in de laatste week van Maart 1950 alhier gehouden militaire conferenties ter uitvoering van het Atlantisch Pact.

A. VAN DE WAL is afdelingsvoorzitter van de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid. Hij is herhaaldelijk als spreker opgetreden op E.V.C.-vergaderingen. Hij wordt verder genoemd als leider van een E.V.C.-scholingscursus, bekend onder de naam E.V.C.-gids-clubs, voor genoemde bond. Hij is bijzonder actief werkzaam geweest voor het Actie-comité Schoonhoven, ten behoeve van de aldaar gedetineerde deserteurs, die geweigerd hebben naar Indonesie te worden uitgezonden. Van der Wal is zelf in 1920 en 1921 wegens dienstweigering veroordeeld geweest. Zijn zoon kwam in 1949 in aanmerking om als militair naar Indonesië te worden uitgezonden.

Ik heb U hiermede een overzicht gegeven van de beschikbare gegevens omtrent de beide betrokken personen. Voor een deel zijn deze gegevens uit zeer vertrouwelijke bron verkregen, welke omstandigheid ik onder Uw bijzondere aandacht moge brengen met het verzoek, voorzoveel nodig, daarmede bij de bewaring van deze brief wel rekening te willen houden.

Aan de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Friesland

te
LEEUWARDEN

Het Hoofd van de Dienst
Bij afwezigheid:

Mr. A. van Maanen

*Hoof Relaties Com. d. Kon.
Ook in PD 2189 + PD 2554*

ES
MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

No.: 49 88460

UITGEBOEKT

's-Gravenhage, 8 Juli 1950.
Javastraat 68.

VERTROUWELIJK

(GEHEIM) PERSOONLIJK

In antwoord op Uw geheim schrijven van 5 Juli j.l. No. 704 heb ik de eer U HoogEdelGestrenge omtrent de daarin genoemde personen het navolgende mede te delen.

Joh.H.C.RENSSEN is lid van het hoofdbestuur van de Agrarische Bedrijfsgroep van de E.V.C. Volgens zijn eigen verklaring van omstreeks Maart 1950 werkt hij de laatste tijd uitsluitend onder de D.U.W.-arbeiders. In October 1948 heeft hij met B. Blokzijl als vertegenwoordigers van Nederland het congres van de C.G.T. te Parijs bijgewoond. Daarna hebben de beide heren te Boedapest een congres bijgewoond van Hongaarse arbeidersorganisaties. Renssen behoort verder tot de personen, die als vertegenwoordigers van de plaatselijke vredes-comité's een protestmemorandum hebben aangeboden aan de Ambassadeur van de U.S.A. te 's-Gravenhage om te protesteren tegen de in de laatste week van Maart 1950 alhier gehouden militaire conferenties ter uitvoering van het Atlantisch Pact.

A. VAN DE WAL is afdelingsvoorzitter van de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid. Hij is herhaaldelijk als spreker opgetreden op E.V.C.-vergaderingen. Hij wordt verder genoemd als leider van een E.V.C.-scholingscursus, bekend onder de naam E.V.C.-gids-clubs, voor genoemde bond. Hij is bijzonder actief werkzaam geweest voor het Actie-comité Schoonhoven, ten behoeve van de aldaar gedetineerde deserteurs, die geweigerd hebben naar Indonesië te worden uitgezonden. Van der Wal is zelf in 1920 en 1921 wegens dienstweigering veroordeeld geweest. Zijn zoon kwam in 1949 in aanmerking om als militair naar Indonesië te worden uitgezonden.

Ik heb U hiermede een overzicht gegeven van de beschikbare gegevens omtrent de beide betrokken personen. Voor een deel zijn deze gegevens uit zeer vertrouwelijke bron verkregen, welke omstandigheid ik onder Uw bijzondere aandacht moge brengen met het verzoek, voorzoveel nodig, daarmede bij de bewaring van deze brief wel rekening te willen houden.

Aan de Heer Commissaris der Koningin
in de Provincie Friesland
te
LEEUWARDEN

Het Hoofd van de Dienst
Bij afwezigheid:

Mr. A. van Maanen

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

UITGEBOEKT

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKENNo.: EA 78672
Bijl.: diverse's-Gravenhage, 25 Juli 1950.
Javastraat 68.

(GEHEIM)

Naar aanleiding van Uw desbetreffend telefonisch verzoek moge ik U HoogEdelGestrenge hierbij wederom doen toekomen de mij bij Uw schrijven van 30 Januari j.l. toezonden brief van de Commissaris der Koningin te Utrecht dd. 18 Januari 1950, No. 3862'49 Kabinet, met bijlagen, onder mededeling, dat deze brief werd aangehouden voor een mondelinge bespreking van de daarin behandelde aangelegenheid met de Heer Reinalda, waartoe zich nog geen gelegenheid heeft voorgedaan.

Het Hoofd van de Dienst,
voor deze:

Mr. A. van Maanen.

Aan de HoogEdelGestrenge Heer
Mr. F.R. Mijnlieff,
Chef van de Afdeling O. O. en V.
van het Ministerie van Binnenlandse Zaken
te
's-GRAVENHAGE.

VERTROUWELIJK

Mr. L. Einthoven,
Schouwweg 80,
WASSENAAR.

's-Gravenhage, 16 Augustus 1950.

PERSOONLIJK

Geachte Heer De Vreeze,

Tengevolge van mijn afwezigheid met vakantie kon ik niet eerder reageren op het bericht van Prof. De Quay, waarbij hij mijn aandacht op U vestigde.

Zou het U schikken om Dinsdag, 22 dezer, om 2.30 uur een bezoek te brengen aan mijn bureau Javastraat 68, Den Haag. Zonder tegenbericht Uwerzijds reken ik op Uw komst,

Hoogachtend,

Uw dw.

Mr. L. Einthoven

Aan de Weledelgeboren Heer L. de Vreeze,
Waalsdorperweg 113,
'S-GRAVENHAGE.

KA

UITGEBOEKT

28
MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 26 September 1950.
Javastraat 68.

No.: ~~KAX~~ 93359

VERTROUWELIJK

Geachte Heer Smit,

Naar aanleiding van een door Mr. Einthoven van Mr. J. Lint-
horts Homan ontvangen verzoek, zal ik U, namens hem, aangezien
hij door een buitenlandse reis nog enige tijd afwezig zal zijn,
gaarne ontvangen op Vrijdag, 29 September a.s. des namiddags
2 uur op mijn burean Javastraat 68.

Ik neem aan, dat ik zonder tegenbericht op het genoemde
tijdstip op Uw komst zal mogen rekenen.

Hoogachtend,

Mr. A. van Maanen

Aan de Heer J. Smit,
Grote Markt 38,
GRONINGEN.

INBOEK

56

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 3 October 1950.
Javastraat 68.

No.: A 93359/1

VERTROUWELIJK

Amice Homan,

Tengevolge van mijn vacantie is de brief, die ge mij over Smit geschreven hebt, mij vermoedelijk naar verschillende adressen in het buitenland gevolgd en daardoor verloren geraakt.

Een van mijn medewerkers heeft dezer dagen met Smit een onderhoud gehad, die een voorstel deed om op kosten van de Staat naar Australië te worden getransporteerd als emigrant, in ruil waarvoor hij dan bereid zou zijn geheime inlichtingen over Australië te verstrekken.

Zoals gij weet heb ik met het buitenland geen enkele bemoeienis en zou ook voor elke andere dienst dit aanbod, in deze vorm, geheel onaanvaardbaar zijn.

Met vriendschappelijke groeten,

tav

Aan de HoogEdelGestrenge Heer
Mf. J. Linthorst Homan,
Petrus Campersingel 259,
GRONINGEN.

Rapport
Notitie van KA.

6.157
05.17-05.46

6.66
05.46
18 NOV. 1950
A 9/301

FD. 1862

Betreft: verzoek om inlichtingen van de zijde van het Kabinet van de Comm. der Kon. in de Provincie Noordbrabant n.a.v. de as. vertoning in Noordbrabant van de film "Voor beulen geen genade".

De Heer Pesch van het Kabinet van de Commissaris der Koningin in de Provincie Noordbrabant deelde het volgende mede :

In Mei 1949 werd door de Landelijke Propaganda Cie. Voormalig Verzet op verschillende plaatsen in Noordbrabant vertoond de film "Achter het IJzeren Gordijn". Secretaris van genoemde Propaganda Cie was de Heer Veenendaal (Veenendaal?). Bij de vertoning van deze film werden relletjes veroorzaakt door de communisten.

Thans wordt door het Comité Monument Kamp Amersfoort aangekondigd de vertoning van een film genaamd "Voor beulen geen genade" (o.a. op 9 November as. te Best). Voor dit Comité treedt eveneens de Heer Veenendaal als secretaris op, terwijl ook andere personen, die destijds zitting hadden in de Land.Prop.Cie Voormalig Verzet, thans zitting hebben in dit Comité.

In verband met de destijds door de communisten veroorzaakte relletjes zou het Kabinet v.d.Comm. der Kon. gaarne ten spoedigste ingelicht worden over de strekking van de film "Voor beulen geen genade" alsook over het Comité dat de vertoning van deze film op zich heeft genomen in Noordbrabant.

25-10-50

Van de heer Pesch / antwoord op 25.10.50:

10. Bureau het Comité Monument Kamp Amersfoort bij de PvdD lijst
- kennis bekend;
10. strekking van "Achter het IJzeren Gordijn" was uitsluitend anti-Communistisch
- kennis die van "Voor beulen geen genade" niet kan worden gezegd. Dit
is een uitgesproken tendens-film en heeft in verschillende steden
van het land reeds plaats gehad onder de naam van "Voor beulen
geen genade".

AFSCHRIFTMINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN's-Gravenhage, 1 Februari 1951.
Javastraat 68.

No.: 101980

Bijl.: --

VERTROUWELIJK PERSOONLIJK

Tijdens een van de besprekingen, welke ik met de Procureurs-Generaal mocht hebben op het Departement van Justitie, maakte Mr. Terveer de opmerking dat hij de meest aangename ervaringen had met de geregelde bijeenkomsten tussen de beide Commissarissen der Koningin in zijn ressort hemzelf en het Hoofd van de B.V.D. De Heer de Zaayer viel Mr. Terveer bij omdat ook in zijn ressort dergelijke vergaderingen werden gehouden. De drie andere Procureurs-Generaal waren zeer verbaasd, dat dergelijke bijeenkomsten plaats hadden zonder dat zij daarvan ooit gehoord hadden en maakten zich sterk dat binnenkort ook in hun ressort samenkomsten tussen de Commissarissen der Koningin, de Procureur-Generaal en het Hoofd van de B.V.D. zouden worden gehouden.

Tot dusverre werd uit het Zuiden niets vernomen; de Procureur-Generaal in Den Haag treedt dezer dagen af, zodat het niet te verwonderen is, dat hij in deze geen verder initiatief heeft genomen, en Mr. van Dulleman arrangeerde op 27 dezer onder het Praesidium van de Commissaris der Koningin in Noordholland te Haarlem een bijeenkomst waarbij ook de Heer Reinalda tegenwoordig was en de B.V.D. vertegenwoordigd werd door het Hoofd van de Dienst en de Heer Crabbendam.

De bespreking had een bijzonder aangenaam verloop. De Heer de Vos van Steenwijk bracht de a.s. herdenking van de z.g. Februari stakingen in Amsterdam ter sprake. Hem werden hierover gegevens verstrekt onder mededeling, dat de B.V.D. in dit geval zich tot de Minister van Binnenlandse Zaken had gewend aangezien het een beleidskwestie betrof en niet zozeer een eenvoudige inlichting. De Heer de Vos was dan ook reeds van de zijde van het Departement benaderd geworden.

Ik meende goed te doen de beide Commissarissen der Koningin erop te wijzen dat hun ambtgenoot in Zuidholland zulke voortreffelijke resultaten had bereikt door het beleggen van bijeenkomsten van Burgemeesters van kleinere gemeenten en daarna ook van Burgemeesters van de 9 grote gemeenten met de Heer Crabbendam, die bij die gelegenheid niet alleen een uiteenzetting gaf van de werkzaamheden van de B.V.D. doch vooral ook aandacht wijdde aan de verhouding tussen de B.V.D., de Burgemeesters en de Politiechefs.

Aan Zijne Exellentie
de Heer Minister van Binnenlandse Zaken,
te
's-GRAVENHAGE.

De

Vervolg op schr. No.101980 dd. 1.2.51 aan Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken

-2-

De Commissaris der Koningin in Noordholland ging terstond op deze suggestie in en er werd een afspraak gemaakt met de Heer Crabbendam om zo spoedig mogelijk ook in Noordholland met de Burgemeesters samen te komen.

De Commissaris der Koningin in Utrecht deelde mede, deze zaak liever in eigen hand te houden.

Ik kreeg nog gelegenheid om ingaande op een opmerking van de Heer Reinalda terug te komen op het aan Uwe Exellentie door de Commissaris der Koningin in Utrecht gerapporteerde geval van enkele opstandige Polen. Ik deelde de Heer Reinalda mede, dat een grondig onderzoek naar de bronnen van het bericht, hetwelk de Utrechtse Politie doorgegeven had, uitgewezen had dat van het gehele verhaal niets overbleef. Aan de hand van dit voorbeeld legde ik uit hoe gevaarlijk het is dergelijke ongecontroleerde berichten via de Politie aan de Burgemeesters en vervolgens aan de Commissaris der Koningin door te geven, welke laatste tenslotte de Minister van Binnenlandse Zaken alarmeerde. Ik heb aanbevolen om, zoals trouwens alle Politie-autoriteiten doen, dergelijke aangelegenheden eerst met de B.V.D. te laten opnemen, die uiteraard een overzicht heeft van de activiteiten van de Polen in geheel Nederland en die in staat is een bericht uit Utrecht of andere plaatsen in Nederland te toetsen aan eigen gegevens.

Tenslotte had ik gelegenheid de heren te wijzen op het grote aantal communisten, dat zich in verschillende openbare nutsbedrijven bevindt, waarna de Commissaris der Koningin in Noordholland vroeg of het niet wenselijk zou zijn deze mensen in tijden van spanning, zolang zij nog niet uit de bedrijven weggezuiverd waren, te arresteren aan de hand van de bepalingen regelende de Burgelijke Staat van Beleg. Ik heb gemeend dit denkbeeld te moeten ontraden, aangezien ik van oordeel ben, dat een onmiddellijke verwijdering uit het bedrijf ruim voldoende zal zijn, daar zij als regel weinig kwaad zullen stichten buiten het bedrijf.

Er werd geen afspraak gemaakt voor een volgende bijeenkomst, hoewel ik de indruk kreeg, dat deze tot bevrediging van alle aanwezigen was verlopen.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr.L. Einthoven.

KABINET VAN DE
COMMISSARIS DER
KONINGIN

PROVINCIE NOORD-BRABANT

Ag. Nr. 445, Kabinet.

Onderwerp: bijeenkomst.

8

's HERTOGENBOSCH, 20 Maart 1951.

Bij beantwoording dagtekening en nummer te vermelden
en op de enveloppe het woord KABINET.

Antwoord op brief van:

Voor de goede orde deel ik U mede, dat ik aan mijn ambtgenoot in Limburg en de Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te 's Hertogenbosch heb bericht, dat de voorgenomen samenkomst met U thans definitief is bepaald op Woensdag 4 April a.s. te mijnen huize des avonds om 7 uur.

DE COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE PROVINCIE NOORD-BRABANT.

AAN

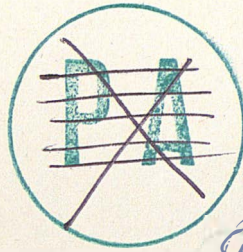
DE HEER MR L. EINTHOVEN
TE
's GRAVENHAGE.
Javastraat 68

Speciale instructies aan A C D, (Slechts bij definitieve opberging in te vullen).

CO ^v 606595 DD 1562

~~ONAFGEDAAN~~

Rel. Cdk.

8

##

Afd./Sect.:

Dat.:

4/3

Par.:

~~PA~~

Interne aanwijzingen A C D.

A C D.

Dat.:

4/3-12

Par.:

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

Op verslag van PA t.l.a. ~~4/3~~

Adw. PA. Y

F " 4/3

Voorbeeld gebonden op 18-5-'51.

H.B.

retour K.A. 2/15

ga. retour H.B.

Heeft het verhandelde ter inzage, te de-
den de Kong. gemaakte opmerkingen of gestelde
vragen aanleiding tot het maken van een ver-
slag waaraan de kerninzen, ook om de
andere afd. van belang kan zijn?

Ik moet dit volkomen beantwoorden.

H.B. 24/1.51

Y.

De aanwezige burgemeesters waren uitstekend
van de klein Brabantse gezanten. Vond
de mensen van onze dienst waren heel
bestelden vragen en opmerkingen van
geen enkel belang. - H.B.

KA (Mr. v. M.) 27-2-52

gen. & return old. ten of buying
KA
p. 29/2

69 1562 ACD/106595

PROVINCIE NOORD-BRABANT

KABINET VAN DE
COMMISSARIS DER
KONINGIN

Ag. Nr. 552, Kabinet.

Onderwerp: voordracht over B.V.D..

Antwoord op brief van: --

2.1	2.1
07.261-2.32	07.261-2.33
5-4-51	
ACD	106595

's HERTOGENBOSCH, 4 April 1951.

Bij beantwoording dagtekening en nummer te vermelden
en op de enveloppe het woord KABINET.

In de loop van het jaar heb ik geregeld bijeenkomsten met vertegenwoordigers van de burgemeesterskringen in deze provincie.

Voor deze gelegenheden heb ik reeds meerdere malen personen uitgenodigd om te spreken over een onderwerp, dat voor de burgemeesters van belang is.

Het lijkt mij nuttig, dat zij thans eens iets meer vernemen van het werk van de Binnenlandse veiligheidsdienst. Op deze gedachte ben ik gekomen, omdat ik hier en daar nog enig misverstand t.a.v. Uw dienst beuister en de burgemeesters blijkbaar nog niet altijd hiermede voldoende vertrouwd zijn geraakt.

Ik zou het derhalve op prijs stellen, indien U zoudt willen bevorderen, dat iemand van Uw dienst, b.v. de heer Mr Crabbendam op de eerstvolgende bijeenkomst, op 18 Mei a.s. te 11 uur ter Provinciale Griffie, een uiteenzetting komt geven over het doel, de betekenis en het werk van de Binnenlandse veiligheidsdienst, waarbij ik gaarne een en ander zag belicht vanuit een hoek, welke speciaal de burgemeesters interesseert.

Gaarne verneem ik van U, of het U mogelijk is aan mijn verzoek te voldoen en wie U naar deze bespreking zult afvaardigen.

Ik zeg U bij voorbaat dank voor Uw bereidwillige medewerking.

DE COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE PROVINCIE NOORD-BRABANT,

AAN

HET HOOFD VAN DE
BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST
TE
's GRAVENHAGE.
Javastraat 68

Speciale instructies aan A C D, (Slechts bij definitieve opberging in te vullen).

~~ONAFGEBAAN~~

CO/106293

~~0262~~

OD 1562

~~PA~~

[Handwritten mark]

meesteren

OD Relaties C d k.
1562

Afd./Sect.:

Dat.:

6/1

Par.:

DN

Interne aanwijzingen A C D.

A C D.

Dat.:

11/1

Par.:

g

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

's-Gravenhage, 5 April 1951
Javastraat 68

No.: KAX 106593

Bijl.: --

2.1
07.261 - 2.23

2.1
07.125 - 07.124

2.1
07.124

VER TR OUVELIJKPERSOONLIJK

UNGEBOEKT

Nadat, zoals Uwe Excellentie bekend is, reeds in Arnhem, in het Noorden en in Haarlem besprekingen hebben plaats gehad, waarbij niet alleen de Commissarissen der Koningin doch ook de Procureurs-Generaal van de betrokken ressorten aanwezig waren, vond op 4 April j.l. te 's-Hertogenbosch een bijeenkomst plaats met de Heren De Quay en Houben in het bijzijn van Mr. Speyart van Woerden.

Ook thans bleek wederom hoeveel misverstanden er nog steeds bestaan bij de Commissarissen der Koningin omtrent de taak van de B.V.D., zodat dan ook besloten werd over enige maanden deze bespreking te herhalen, terwijl getracht zal worden voor dien nog met de beide Commissarissen der Koningin contact op te nemen voor de regeling van enkele details.

Zo bleek nog niet duidelijk te zijn het verschillen tussen de preventieve beveiligingstaak van vitale bedrijven, welke toevertrouwd is aan de B.V.D. en de bescherming van deze bedrijven met politie en militairen, welke taak tot de bevoegdheid van geheel andere instanties behoort.

Dank zij het feit, dat sinds korte tijd een speciale ambtenaar bij de B.V.D. te werk gesteld is voor de beveiliging van de openbare nutsbedrijven, zal thans een begin gemaakt kunnen worden met de uitvoering van dit werk, waarvan de urgentie reeds lang was onderkend. Aan de beide Commissarissen der Koningin werd verzocht deze B.V.D.-ambtenaar bij de openbare nutsbedrijven te willen introduceren, waarop de heren de wens te kennen gaven betrokkene eerst persoonlijk te ontmoeten.

Een ander vraagstuk, dat ter sprake werd gebracht door Prof. de Quay was de eventuele arrestatie van ongewenste elementen in tijden van oorlog of oorlogsdreiging. ZHEG. meende, - en naar mijn mening volkomen terecht - dat aan dit punt tijdig de nodige aandacht zal moeten worden besteed teneinde een chaos als in 1940 te voorkomen. Hierin werd Prof. de Quay volledig bijgevalen door de Procureur-Generaal, die zich in gedachten reeds met de uitvoering van deze taak belast zag. Ik heb de heren medegedeeld, dat er sinds bijna 3 jaren plannen klaar lagen, doch de uitvoering hiervan niet tot mijn competentie behoorde. Prof. de Quay was van mening, dat naast de Burgerlijke Verdediging en de kwestie van de bedrijfskernen dit vraagstuk thans de bijzondere aandacht van de Regering zal behoeven teneinde een optreden van de 5e colonne, die alle maatregelen van de Overheid op het gebied van de Burgerlijke Verdediging zou kunnen saboteren, te voorkomen, met welke gedachtengang ik mij uiteraard volkomen kan verenigen.

AAN :
Zijne Excellentie de Vice-Minister-President,
Minister zonder Portefeuille,
Ministerie van Binnenlandse Zaken,
te
'S-GRAVENHAGE.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr. L. Einthoven

*Afd. D. Keurvan
in kennis / seld.
47 07 4 S.*

02 1562

UNGEBOEKT

⁴⁸
MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 5 April 1951.
Javastraat 68.

No.: ¹⁴106595

VERTROUWELIJK PERSOONLIJK

In antwoord op Uw schrijven van 4 April j.l., Ag.Nr. 552, Kabinet, heb ik de eer UHoogEdelGestrenge te berichten, dat, overeenkomstig het verzoek vervat in bovengenoemd schrijven, de Heer Crabbendam op 18 Mei a.s. te 11 uur op de bijeenkomst van Burgemeesters uit Uw Gewest aanwezig zal zijn.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr. L. Einthoven.

Aan de HoogEdelGestrenge Heer
Prof.Dr. J.E.de Quay,
Commissaris der Koningin in de
Provincie Noord-Brabant,
te
's-HERTOGENBOSCH.

's-Gravenhage, 11 Mei 1951
Javastraat 68

No. 106552

Betreft: A.N.J.V.

(GEHEIM)

~~UITBEDIEN~~

VERTROUWELIJK

Naar aanleiding van Uw schrijven van 2 April jl. No. 293 heb ik de eer U mede te delen, dat de individuele aanvragen voor de afgifte van paspoorten zullen moeten behandeld worden aan de hand van de huidige richtlijnen daaromtrent gegeven door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, welke voor zover mij bekend niet voorzien in de mogelijkheid van weigering op grond van het door U bedoelde reisdoel. Wel bestaat er alle aanleiding om erop toe te zien, dat voor het gestelde doel geen faciliteiten worden verleend, hetgeen zou impliceren, dat op een aanvraag tot afgifte van een collectief paspoort afwijzend zou kunnen worden beslist. Volgens mij bereikte berichten zou het in casu niet in de bedoeling liggen om een collectief paspoort aan te vragen, maar wel om een collectief visum, waarvan de behandeling uiteraard niet tot de bevoegdheid van de Nederlandse Overheid behoort.

Zoals U uit het U enige tijd geleden voor advies toegezonden ontwerp voor een nieuwe instructie voor de uitgifte van paspoorten zal zijn gebleken ligt het in de bedoeling van het Ministerie van Buitenlandse Zaken als regel aan de paspoorten een territoriale geldigheid te verlenen. Mij werd ondershands medegedeeld, dat de afwerking van deze nieuwe instructie nog niet is voltooid.

Het Hoofd van de Dienst,

fms
Mr. H.W. Felderhof.

Aan de Heer Commissaris van de Koninging
in de provincie Friesland,
de HoogEdelGestrenge Heer
Mr. H.P. Linthorst Homan,
te
LEEWARDEN.

VERTROUWELIJK

RAPPORT KA.

- Aan: H/D

16. 328	06. 391
6-6-51	
ACD	110676

De Commissaris van de Koningin Overijssel vroeg mij inlichtingen over de Stek en drs. Wage, beiden lid van de directie van van Nelle.

De Stek was vroeger bij de H.K. I Breda. Beiden zouden zeer links zijn en vooral de laatste liet zich anti-Koningsgezind uit. Hebben wij gegevens over deze heeren?

KA, 15 Mei 1951

w.g. F.

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

KAX
No.: 110676
Bijl.: een

110. 15762
's Gravenhage, 6 Juni 1951
Javastraat 68

UITGEROEP

Zeer Geachte Heer de van der Schueren,

In de eerste plaats mijn excuses dat de beantwoording van Uw vraag zo lang heeft geduurd, de reden is evenwel ongesteldheid mijnerzijds.

Helaas kan ik U over de heren STEK en WAGE geen bijzonderheden van ongunstige politieke aard mededelen.

Bij onze dienst is omtrent beide heren niets bekend en ter zake ingewonnen inlichtingen brachten geen nieuws.

Ik bied U hierbij tevens terug aan de mij door U ter hand gestelde brief, die ik op Uw verzoek aan Mr. Eindhoven ter lezing heb gegeven.

Met meeste hoogachting,

gaarne Uw

Aan de Heer Commissaris der Koningin
de Provincie Overijssel,
de Hoogwelgeboren Heer
Ir. J.B. ridder de van der SCHUEREN,
te ZWOLLE.

Mr. H.W.FELDERHOF

map: Cij. de Kom. N. B. 1/5
Limburgse P.S. de Bosch.

COMMISSARIS DER KONINGIN IN
DE PROVINCIE NOORD-BRABANT

'sHERTOGENBOSCH, 14 Juni 1951.

Verzoeken bij de beantwoording op
de enveloppe het woord KABINET
te vermijden.

Amice,

Bij ons vorig gesprek met mijn Limburgse collega en met de heer Speyart van Woerden, kwamen wij overeen op Donderdag 28 Juni e.k. te 15.30 uur n.m. in den Bosch bijeen te komen. Inmiddels hebben mijn Limburgse collega en ik bericht ontvangen dat op die zelfde dag de liquidatievergadering van de Nationale Demobilisatieraad te Utrecht zal worden gehouden. Wij achten ons verplicht aan deze samenkomst de voorrang te geven, zodat ik zou willen voorstellen eerstgenoemde bijeenkomst met de heer Speyart van Woerden uit te stellen. Ik zal trachten voor Juli met de heer Houben tot een afspraak te komen.

Inmiddels met vriendelijke groet,

guf 26/13

[Handwritten signature]

AAN
DE WELED. GESTR. HEER
MR. L. EINTHOVEN, TE
WASSENAAR.

Schouwweg 80.

*De Quay heb over
vader verzoeken om een
datum om een bespreking
want 29 vrijdag was in
tusschen alweer bereikt*

Onderhoud te Utrecht op Maandag 9.7.1951 met
 Mr. H.G. Engelberts, Chef van het Kabinet van de
 Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht.
 (wegens afwezigheid door ziekte van de Commissaris
 der Koningin met wie het onderhoud zou plaats vinden.)

Doel van het bezoek was het bespreken van de brief v.d. B.V.D.
 No. 106461 van 5 April 1951, welke werd verzonden aan alle C.issen
 der Kon. en waarvan de inhoud was een verzoek om introductie van
 personeel (van de afdeling D.) van de B.V.D. bij de directies der
 openbare nutsbedrijven.

Mij werd medegedeeld dat de Commissaris der Koningin ernstige
 bezwaren had om aan rechercheurs van de B.V.D. inlichtingen te ver-
 strekken omtrent hooggeplaatste goed bekend staande personen. Hij
 was gegriefd dat de rechercheurs zich bij een ondergeschikte had
 vervoegd - de heer Küppers - terwijl de persoon in kwestie -
 Ir. Mijnlieff - van een niveau was dat persoonlijk contact met
 hem, de C.v.d.K., vereiste.

Mr. Engelberts had het bezoek van de rechercheur in verband
 gebracht met bovenvermelde brief.

Mij bleek dat er een misverstand bestond en ik legde uit dat
 de heer Küppers, die inmiddels was binnengekomen, niet op introductie
 van Hr. Noppen was benaderd als functionaris ter Griffie, doch als
 Hr. Küppers, die waarschijnlijk de Heer Mijnlieff persoonlijk kende
 en dientengevolge inlichtingen zou kunnen verstrekken, omtrent
 diens politieke gesteldheid.

Voorts zette ik uiteen dat de brief welke door de B.V.D. werd
 verzonden niets anders was dan een verzoek aan alle C.issen der Kon.
 om medewerking tot introductie en deelde mede dat alle andere C.issen
 der Kon. daarop welwillend hadden gereageerd.

Resultaat van deze bespreking was de toezegging dat tegen
 medewerking van de zijde van de Commissaris der Koningin wel geen
 bezwaar zou bestaan en dat van onze kant - zodra er een introductie
 nodig zou zijn - er een brief zou uitgaan. In deze brief zou dan te-
 vens opgenomen worden de vraag of contact met de burgemeester
 van de betrokken gemeente gewenst was.

Vervolgens werd de "Poolse kwestie" behandeld en een volledige
 uiteenzetting gegeven van de zaak, waarbij duidelijk werd gesteld
 dat door de B.V.D. tijdig en voldoende contact met de I.D. Utrecht
 was opgenomen.

Het bleek dat Mr. Engelberts door deze uiteenzetting overtuigd
 was dat ons standpunt juist was en hij deelde mij mede, dat de
 C.v.d.K. weinig vertrouwen had zowel in het beleid van de H.C.v.P.
 als in dat van het Hoofd der I.D. te Utrecht.

Ik concludeerde tegenover Mr. Engelberts dat er derhalve geen
 conflict was tussen C.v.d.K. en B.V.D., doch dat er moeilijkheden
 waren tussen Politie Utrecht en B.V.D.; verder stelde ik dat het
 voor de B.V.D. zeer moeilijk zou zijn dit conflict bij te leggen,
 aangezien dat inhield dat zowel de H.C.v.P. als de Chef der I.D. tot
 gezichtsverlies zouden moeten komen.

Mijn indruk was dat de C.v.d.K. door ons aan de Minister te
 zenden verslag overtuigd zou worden en de politie te Utrecht niet
 zou steunen.

11.7.1951

0/14458

op 16/7
 100 25/2

Uiteenzetting
 aan
 HD, HB
 [Mm. KA 156 a]

Uiteenzetting
 aan:
 HC, HB
 [Mm. KA 156 b]

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
B.V.D.

Den Haag, 11 October 1951
Javastraat 68.

00:15 62

No.: 120124
Betreft: Bedrijfsbeveiliging.

VERTROUWELIJK

UITGEBEUKT

Hierbij heb ik de eer U mede te delen, dat in verband met de te ontameren beveiliging van enige bedrijven in de provincie Utrecht, de Heren J. Swartjes en J.J. de Wolff van deze Dienst gaarne een onderhoud met U zouden willen hebben.

Indien daartegen Uwerzijds geen bezwaren bestaan zal een der genoemden zich in de loop van de volgende week telefonisch met U verstaan voor de vaststelling van het tijdstip van dat onderhoud.

HET HOOFD VAN DE DIENST

11/10
Mr. H.W. Felderhof.

AN
Chef van het Kabinet van de
Commissaris der Koningin
de provincie Utrecht
HoogEdGestrenge Heer Mr. H.G. Engelberts

r e c h t

VERTROUWELIJK